

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

דף קכ"ד

טהרת תנור

התנור הנזכר בסוגיתנו, הוא כלי חרס כעין קדרה גדולה, שקובעים אותו בארץ בטיט, ומדביקים טיט על דפנותיו סביב, כדי שיהיו עבות, וישמרו על חומו של התנור.

< ותנור זה, מאחר שהוא כלי חרס, כשנטמא, אין לו טהרה במקווה, אבל על ידי שבירה, שיבטל שמו הראשון ממנו, הוא נטהר.

- מתחילה רצו לומר, שנחלקו חכמים ורבי מאיר בדין זה, מתי בטל שמו של התנור להיטהר, [ולדעת רבי מאיר, די בכך שממעט את החרס הפנימי מארבעה טפחים, ואפילו כל הטיט קיים].

- אולם למסקנה, הכל מודים, שכדי לבטל שמו של התנור לטהרו, יש לחלקו לכלי עצמו לשלושה חלקים, [שלא יהא חלק אחד שהוא רובו של התנור], וגם להסיר את כל הטיט שסביב הדפנות, ושבארץ. וזהו שאמרנו, שצריך לחלק התנור לשלושה, כדי שלא יהא חלק אחד שהוא רובו של תנור, הוא, כשחולק את התנור לרוחבו, ועושהו כעין שלוש טבעות.

אבל כשחותכו לגובהו, די בכך שחותכו עד שלא יהא גבהו במקום השלם ארבעה טפחים, ואפילו לא נחסר רוב גובהו.

כגון שהיה שבעה טפחים ועתה נותר בו יותר משלושה טפחים ומחצה, בטלה ממנו טומאתו. אבל אם היה גובהו יותר משמונה טפחים, ובא לחותכו לגובהו, צריך לחותכו שלא ישאר ממנו ארבעה טפחים שלמים.

< וכל זה אחר שנטמא התנור אבל קודם שנטמא נחלקו חכמים באיזה אופן ניתן לבטל שמו ממנו שלא יוכל לקבל טומאה כלל,

לדעת חכמים – האופן שבו יבטל התנור מלקבל טומאה הוא האופן הנ"ל, כלומר יחלק את הכלי עצמו [לרוחבו], לשלושה חלקים, [שלא יהא חלק אחד שהוא רובו של התנור], וגם יסיר את כל הטיט שסביב הדפנות, ושבארץ.

ולדעת רבי מאיר – תנור זה שעדיין לא נטמא כדי שלא יקבל טומאה דיו בכך שימעט את החרס הפנימי מארבעה טפחים, ואפילו כל הטיט קיים.

שיעור תנור לקבל טומאה

לדעת רבי מאיר – כל התנורים אינם מקבלים טומאה, אלא אם כן הם לכל הפחות ארבעה טפחים. [וכן דין שברי תנור, שאינם מקבלים טומאה, אלא אם כן גדולים לכל הפחות ארבעה טפחים].

ולדעת חכמים – כן דין תנור גדול, אבל תנור קטן, הנעשה לתינוקות, מקבל טומאה אף בשיעור טפח אחד, שכן עושים תנורים בני טפח.

חתיכות בשר הדבוקות לעור הנפשט מהבהמה

לדעת עולא אמר רבי יוחנן – כל החתיכות שנפשטו מהבשר עם העור מדעת הבעלים, אפילו גדולות הרבה, בטלות הן לעור, ודין כעור ולא כבשר, ולכן חתיכות בשר נבלה שנפשטו מהנבלה עם העור מדעת הבעלים, אינן מטמאות לא במגע ולא במשא. ומה ששינו שחתיכות נבלה שעל גבי העור ששיעורם כזית אינן בטלות, ומטמאות לדברי הכל, וכשיעורם חצי זית אינן בטלות לדעת רבי ישמעאל, כל זה בחתיכות שנפשטו עם העור על ידי חיה, שלא מדעת הבעלים, ולכן אינן בטלות לעור.

וכשרב נחמן ורבי אמי שמעו זאת מעולא ומרב אושעיא, אמרו, שאפילו אם היו שומעים זאת מרבי יוחנן ומיהושע בן נון, לא היו מקבלים ממנו, שחתיכות גדולות שנפשטו מהבשר עם

העור מדעת הבעלים, בטלות לעור.

ורב פפא יישב דברי רבי יוחנן, שבאמת **חתיכות גדולות** שהן בעין אינן **בטלות לעור** אף כשנפשטו מדעת הבעלים, אבל **כשהן מרודדות דקות**, הן בטלות, אף כשיש בהן שיעור גדול.

לדעת רבי אמי אמר רבי יוחנן – **חתיכות גדולות** ששיעורם כזית [או יותר], שנפשטו מהבהמה עם העור, **בין שנפשטו מדעת הבעלים, ובין שנפשטו על ידי חיה, אינן בטלות**, וכשהן של נבלה הן מטמאות בין במגע בין במשא. **וחתיכות קטנות** מכזית, שנפשטו עם העור, **כשנפשטו עם העור מדעת הבעלים, לדברי הכל הן בטלות לעור**, ואינן מטמאות כבשר נבלה, [אף על ידי צירוף לשיעור כזית], **וכשנפשטו על ידי חיה, לדעת רבי ישמעאל, אינן בטלות**, ומטמאות על ידי צירוף לכזית, **ולדעת רבי עקיבא**, אף כשנפשטו על ידי חיה, מאחר שהן פחותות מכזית, הרי הן **בטלות**, ואינן מטמאות אף על ידי צירוף לכזית.

דיני הרישא של משנתנו

האופנים שנזכרו במשנה, שעל ידם כזית נבלה שעל העור מטמא, אף כשלא נגעו בו עצמו, [לדעת עולא כשנפשט הבשר הזה עם העור על ידי חיה. ולדעת רבי אמי אף כשנפשט הבשר הזה עם העור מדעת הבעלים].

א. בנגיעה בציב היוצא מן הבשר, היא רצועה ותלתל היוצא מאותו בשר, ותלוי ודבוק במקצת, ובאותו ציב בפני עצמו אין כזית, אבל הוא מעורה הוא לכזית. [והטעם לכך שהנוגע בציב טמא כי הוא נחשב כמחובר לכזית].

ב. בנגיעה בשערה היוצאת מן העור כנגד אותו בשר. והטעם לכך שהנוגע בשערה טמא, כי השערה עוברת דרך העור עד הבשר, ונחשבת כחלק מהשומר של הבשר, וכבר נתבאר שהנוגע בשומר נטמא. [וכל שכן שהנוגע בעור עצמו שכנגד הבשר טמא].

עור של נבלה שהופשט על ידי חיה ויש עליו

שתי חתיכות של בשר שכל אחת שיעורה

חיצי זית

< **דעת רבי עקיבא**.

– מאחר שה**חתיכות קטנות**, הן **בטלות לעור**, ודינן כעור נבלה ולא כבשר נבלה, **ולכן אינן מטמאות אפילו אם יצרפו אותן יחד**.

< **ודעת רבי ישמעאל**.

– אף על פי שה**חתיכות קטנות**, אינן **בטלות לעור**, ודינן **כבשר נבלה**, ולא כעור הנבלה.

ולפיכך,

הנושא את העור, טמא, כדין נושא כזית נבלה, כי בנושאו את העור, הוא נושא שתי חתיכות של נבלה, ששיעורן יחד כזית, וכזית נבלה מטמא במשא.

אבל הנוגע בעור אינו נטמא. לדברי בר פדא הטעם לכך, **כי לדעת רבי ישמעאל, אין עור נעשה שומר או יד לבשר**, אלא כשיש בבשר שיעור כזית, ומאחר שה**חתיכות קטנות**, ואין בכל אחת שיעור כזית, אין העור נעשה שומר או יד שלהן, **ולכן אינו מוציא מהם טומאה לנוגע בו**, אבל הנוגע **בחתיכות עצמן**, נטמא, כי ניתן לצרף את שתי הנגיעות יחד, [=יש נוגע וחוזר ונוגע], ונמצא שנגע בכזית של נבלה. **ולדברי רבי יוחנן, גם הנוגע בחתיכות עצמן אינו נטמא, כי לא ניתן לצרף את שתי הנגיעות יחד**, [=אין נוגע וחוזר ונוגע], ונמצא שלא נגע בכזית של נבלה.

ובברייתא שנינו, שרבי ישמעאל למד כל זאת מהכתובים, שנאמר, "הִנְגַעַתְּ בְּנִבְלָתָם וְטָמְאָה עַד הָעָרֶב", ללמד, שרק הנוגע בנבלה טמא, ולא הנוגע בעור שיש עליו שתי חתיכות שכל אחת כחצי זית, ונאמר, "וְהִנְשֵׂא אֶת נִבְלָתָם וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָמְאָה עַד הָעָרֶב", ללמד, שהנושא טמא אף כשנושא עור שיש עליו שתי חתיכות, שכל אחת כחצי זית.

ורבי עקיבא השיב על כך, אם אינו מטמא במגע, גם במשא לא יטמא, שנאמר, "הִנְגַעַתְּ ... וְהִנְשֵׂא", להקיש משא לנגיעה, וללמד, שכל שאינו מטמא במגע [בכל האופנים], אינו מטמא במשא.

ורב אויא סבא נסתפק, האם הסיבה שרבי ישמעאל לא קיבל את דחיית רבי עקיבא, כי לדעתו גם דבר שאינו מטמא במגע מטמא במשא, או שרבי ישמעאל מודה לרבי עקיבא, שדבר שאינו מטמא במגע אינו מטמא במשא, אבל לדעתו, חתיכות אלו מטמאות במגע מלפנים, כדברי בר פדא. ונפקא מינה מספק זה, מה דעת רבי ישמעאל בעצם שיש בה מוח, והיא סתומה כך שאי אפשר לגעת במוח, האם המוח שבה מטמא במשא, אף שאינו מטמא במגע או לא. וכשרב אויא שאל ספקו זה לפני רבה בר רב הונא, לא ענה לו, אלא השיאו לדבר אחר, ואמר לו, ראה עורב פורח [=עורבא פרח]. וכששאלו רבא בנו, מדוע דוחה את רב אויא, שתמיד הוא משבחו ואומר עליו שהוא אדם גדול. וענה לו, שהסיבה לכך, כי סר כוחו מחמת הדרשה שדרש באותו יום, וצריך חיזוק [=אני היום סְמְכוּנִי בְּאֲשֵׁישוֹת], ואין בכוחו לפשוט את הספק, שהוא ספק של טעם.

המת שכל אחת שיעורה כחצי זית

כזית מן המת מטמא את הבית שהוא בתוכו בטומאת אוהל [והבית חוזר ומטמא כל אשר בתוכו בטומאת אוהל ונחלקו חכמים האם שני חצאי כזית מן המת מצטרפים לטמא את הבית באוהל.

לדעת רבי דוסא בן הרבינס [ורבי ישמעאל] – **אין הבית נטמא באוהל** על ידי שתי חתיכות, שכל אחת היא כחצי זית, **כי אין לצרף את שתי האהלות**, [=אין מאהיל וחוזר ומאהיל], ומאחר שכל חתיכה היא כחצי זית, אינה מטמאה באהל.

ולדעת חכמים [ורבי עקיבא] – אף שכל חתיכה בפני עצמה אינה מטמאה באוהל, מאחר שהבית מאהיל על שתי החתיכות, יש לצרף את שתי האהלות [=יש מאהיל וחוזר ומאהיל], ונמצא שהבית מאהיל על כזית שלם, **והרי זה טמא**. [ואף שכן דעת רבי עקיבא, אין להקשות מכך על מה שנתבאר לעיל, שלדעתו, שתי חתיכות שעל העור אינן מטמאות, כי לענין חתיכות שעל העור, הטעם לכך שרבי עקיבא מטהר, אינו משום שאינן מצטרפות, אלא משום שלדעתו הן בטלות לעור, ואין כאן חתיכות, אבל אם לא היו בטלות לעור, היה מודה שהן מצטרפות לטמא בנגיעה, כמו שמפורש בסוף המשנה שמודה רבי עקיבא שאם היו על גבי קיסם שתי חתיכות של נבלה שכל אחת כחצי זית הרי אלו מצטרפות לטמא בהיסט, והוא הדין במגע].

צירוף שתי חתיכות שכל אחת פחות מכזית

לעיל נתבאר, שלדעת רבי ישמעאל, שתי חתיכות בשר שעל העור, שאין בכל אחת כזית, מצטרפות לטמא במשא, [ולדברי בר פדא מצטרפות לטמא גם במגע מלפנים]. וכן דעת רבי עקיבא, בשתי חתיכות שעל גבי קיסם שהן מצטרפות לטמא.

ולדברי רבי אליעזר בברייתא [שעולא אמר כמותו] – כל זה **כשיש חיבור מעט בין שתי החתיכות**, [כגון על ידי רצועת בשר דקה], אבל כשאינן מחוברות כלל, אינן מצטרפות, שנאמר "והנושא", והכתיב הוא "והנושא", שניתן לקרותו "והנישא", ומכאן, שאין הנושא נטמא, אלא בדבר שניתן לשאת כולו בבת אחת, שכולו מחובר.

ולדברי תנא קמא בברייתא – כל מקום שאמרו, ששתי חתיכות מצטרפות, הן מצטרפות אף כשאינן מחוברות זו לזו כלל.

דף קכ"ה

טומאת קולית [=עצם שיש בה מוח] של מת

א. כשיש עליה כזית בשר.

מאחר שכזית של בשר המת מטמא במגע במשא ובאוהל, עצם של מת שיש על גביה כזית בשר המת, הרי זו **מטמאה** מחמת הבשר, **במגע במשא ובאוהל**. [שאינה גרועה משומר לטומאה]. >ומתחילה אמרו, שלדברי רבי יוחנן כך ניתן לבאר את הדין הראשון של המשנה, ואף שבמשנה אמרו שקולית מן המת מטמאה במגע, הכוונה גם לטומאת אוהל<

ב. כשיש בה מוח שהוא כזית.

המוח שבעצם, דינו כבשר המת **ומטמא במגע ובמשא ובאוהל** כנ"ל, ואף על פי שהעצם סתומה, הטומאה של המוח בוקעת ועולה, [שכל טומאה שאין על גבה חלל טפח, בוקעת עד הרקיע]. >ומתחילה אמרו, שלדברי רבי יוחנן כך ניתן לבאר את הדין הראשון של המשנה, ואף שבמשנה אמרו שקולית מן המת מטמאה במגע, הכוונה גם לטומאת אוהל<

ג. כשאין עליה כזית בשר ואין בתוכה כזית מוח

[אבל יש בתוכה מוח כראוי לה].

- **י"א** שאבר של חי שלא נותר עליו [=על האבר] בשר, אבל נותר בתוך העצם מוח, הרי זה ראוי להעלות ארוכה [=להתרפא], [=מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ], **ולפיכך, עצם זו שיש בתוכה מוח כראוי**, מאחר שאם היתה בחי, היתה מתרפאת, הרי זו **נידונית כאבר שלם**, ואבר שלם מן המת **מטמא במגע במשא ובאוהל**. >ומתחילה אמרו, שלדברי רבי יוחנן כך ניתן לבאר את הדין הראשון של המשנה, ואף שבמשנה אמרו שקולית מן המת מטמאה במגע, הכוונה גם לטומאת אוהל. ולבסוף דחו זאת ואמרו שלא יתכן להעמיד המשנה כדעת האומרים שמוח מבפנים מעלה ארוכה כי אם כן גם נבלה תטמא אף כשאינה נקובה< **ולדברי אביי**, מה שאמרנו שמוח מבפנים מעלה ארוכה הוא, כשהעצם עצמה לא נפגמה, אבל אם שייף את העצם עצמה לרוחבה, כמין חריץ סביב סביב, שוב אינה מעלה ארוכה, ומעתה אינה נידונית כאבר מן המת, אלא כעצם מן המת, ועצם מן המת בשיעור שיעורה, **מטמאה במגע ובמשא, אבל אינה מטמאה באוהל**. >וכך ביאר אביי את הדין הראשון של המשנה, שקולית מן המת מטמאה במגע ולא באוהל< [ודווקא כששייפה סביב סביב, אבל אם לא הקיפה כולה בשיופו, אף על פי ששייפה לכל אורכה, עדיין היא מעלה ארוכה, וסימנך דיקלא, כן דעת רבי אליעזר בברייתא]

- **י"א** שאבר של חי שלא נותר עליו [=על האבר] בשר, אף על פי שנותר בתוך העצם מוח, אינו

ראוי להעלות ארוכה [=להתרפא], [=מוח מבפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ], ולפיכך, עצם זו שיש בתוכה מוח כראוי, מאחר שאם היתה בחי, לא היתה מתרפאת, אינה נידונית כאבר שלם, אלא כעצם מן המת, ועצם מן המת מטמאה במגע ובמשא בלבד, ואינה מטמאה באוהל. >וכך ביארו מתחילה את הדין הראשון של המשנה, שקולית מן המת מטמאה במגע ולא באוהל, ובאה המשנה ללמד שמוח מבפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ. אולם רבי יוחנן לא רצה להעמיד כן את משנתנו, כי על כרחך לעניין קולית מוקדשים ונבלה, מדובר בקולית שיש בה כזית, ולא מסתבר שלא יהיו כל דיני המשנה באופן אחד <

ד. כשיש בתוכה מוח המתקשקש.

עצם של מת שיש בתוכה מוח המתקשקש, כלומר מוח יבש שנעקר בתוך החלל לדברי הכל מוח זה אינו מעלה ארוכה ומעתה.

אם יש במוח זה שיעור כזית, הרי זה מטמא במגע במשא ובאוהל, כבשר המת, ואף על פי שהעצם סתומה, הטומאה של המוח בוקעת ועולה, [שכל טומאה שאין על גבה חלל טפת, בוקעת עד הרקיע]. >וכך ביאר רבי בנימין בר גידל אמר רבי יוחנן את הדין הראשון של המשנה, ואף שבמשנה אמרו שקולית מן המת מטמאה במגע, הכוונה גם לטומאת אוהל <

ואם אין במוח זה שיעור כזית, שוב אין כאן טומאת בשר המת, אלא טומאת עצם בלבד, ועצם מן המת מטמאה במגע ובמשא בלבד, ואינה מטמאה באוהל.

טומאת קולית [=עצם שיש

בה מוח] של מוקדשים

חכמים גזרו, שבשר פיגול ונותר יטמא את הידים. [הטעם שגזרו טומאה על הפיגול, הוא משום חשדי כהונה, כלומר משום הכהנים החשודים לפגל קרבן מי שיש להם איבה עליו, גזרו על הפיגול שיטמא את הידים, כדי שיהא זה צריך להטביל ידיו קודם שיגע בקודש, וכדי שלא ירצה לטרוח לא יפגל הקרבן. והטעם שגזרו טומאה על הנותר הוא משום עצלי כהונה כלומר משום הכהנים המתעצלים באכילת קדשים גזרו טומאה על הנותר כדי שיזדרזו לאוכלו ולא יגיעו בו לידי טומאה].

וכל עצם שיש בה כזית בשר נותר ופיגול, או שיש בה כזית מוח של נותר ופיגול, [אפילו היא סתומה], מאחר שהיא משמשת כזית של בשר נותר ופיגול, הרי זו מטמאה את הידים במגע, הואיל ונעשית בסיס לדבר האסור.

טומאת קולית [=עצם שיש

בה מוח] של נבלה ושרץ

נבלה ושרץ אין עצמותיהם מטמאים, שנאמר, בטומאתה "בנבלתה", ולא בעצמות, ורק הנוגע או מביט את בשרם או אבר מהם, נטמא.

ולפיכך, הנוגע בעצם של נבלה, אינו נטמא, אלא אם כן יש על העצם כזית בשר, [שאז העצם נעשית יד לטומאה], או שיש בעצם כזית מוח, והעצם נקובה כחוט השערה, וניתן לגעת במוח דרך הנקב, על ידי שערת ראשו או זקנו ולהיטמא במוח, [שאז העצם נעשית שומר לטומאה], ונטמא גם בנגיעה בעצם, וכן בהסטת העצם.

אבל כשאין בעצם כזית בשר, אין כאן טומאת נבלה.

וכן כשיש בתוכה כזית מוח [המתקשקש], אבל אינה נקובה, מאחר שאי אפשר לגעת במוח, גם הנוגע בעצם אינו נטמא, [שאין שומר מטמא אלא כשניתן לגעת בטומאה עצמה], וכשם שאינו נטמא במגע, כך אינו נטמא במשא,

שנאמר, "הַנִּגַּע ... וְהַנְּשֵׂא", להקיש משא לנגיעה, וללמד, שכל שאינו מטמא במגע, אינו מטמא במשא. [ובגמרא בדף קכ"ו דרשו דין זה מהכתוב "בנבלתה" ולא בקולית סתומה, אבל אם נקבה, היא מטמאה, שנאמר "הנוגע ... יטמא", לרבות כל שאפשר לגעת בבשר, שאז העצם נעשית שומר לטומאה]. עוד מבואר בגמרא בדף קכ"ו, שדווקא הנוגע בקולית סתומה אינו נטמא מחמת המוח, כי כל זמן שהקולית סתומה, אין שום אפשרות לגעת במוח, אבל הנוגע בנבלה שאינה מופשטת, טמא, אף על פי שמוקפת עור, כי ניתן לגעת בבשרה דרך נקבי הפה והחוטם והעיניים. [וכן הנוגע בכליה, טמא, אף על פי שמכוסה בחלב שאינו מטמא, כי הרבה חוטים נמשכים מן הכליה ולחוץ דרך החלב, וניתן לגעת בהם].

וכשיש בתוכה מוח כראוי, לדעת האומרים שמוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ, העצם מטמאה, כדין אבר מן הנבלה. ורק לדעת האומרים שמוח מבפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ, כל זמן שהעצם סתומה, אינה מטמאה, ואפילו יש בה כזית מוח.

צירוף לטומאת מת

כבר נתבאר, שכזית מבשר המת מטמא, במגע במשא ובאוהל. ושנינו, שכל הבא לטמא באותו אופן, כגון נוגע בבת אחת בשתי חתיכות של בשר המת, שכל אחת שיעורה כחצי זית, או מאהיל בבת אחת על שתי חתיכות של בשר המת, שכל אחת שיעורה כחצי זית, הרי זה טמא.

צירוף לטומאת מת

כבר נתבאר, שכזית מבשר המת מטמא, במגע במשא ובאוהל. ושנינו, שכל הבא לטמא באותו אופן, כגון נוגע בבת אחת בשתי חתיכות של בשר המת, שכל אחת שיעורה כחצי זית, או מאהיל בבת אחת על שתי חתיכות של בשר המת, שכל אחת שיעורה כחצי זית, הרי זה טמא.

אבל הבא לטמא בשתי חתיכות של בשר המת, בכל אחת באופן אחר, כגון נוגע בחתיכה של בשר המת, בשיעור כחצי זית, ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית אחר של בשר המת, הרי זה טהור. [ומבואר בגמרא בדף קכ"ו שכן דעת רבי שמעון האומר שמגע ואוהל נחשבים כשני אופנים שונים של טומאה אבל לדעת רבי יוסי מגע ואוהל נחשבים כאופן אחד של טומאה].

ומה ששנינו, שהנוגע בכחצי זית של בשר המת, ומאהיל על כחצי זית אחר של בשר המת, הרי זה טמא, ביאר רבי זירא, שהכוונה אוהל שהוא בטומאה רצוצה, כגון שהיה אותו כחצי זית בין שני ארונות של עץ, שאין ביניהן רווח של טפח, שכל המקום שעל גבי הטומאה נחשב כולו מלא טומאה, ונמצא שהמאהיל הרי הוא כנוגע, ואם כן נחשב כנוגע בשתי חתיכות של בשר המת, שכל אחת שיעורה כחצי זית, ומאחר שיש כאן שתי נגיעות, שהן אופן אחד של טומאה, הרי זה טמא.

טומאת מלא תרווד רקב

הלכה למשה מסיני, שרקב הנמצא בארון של מת, מטמא, ושיעורו לטומאה מלא תרווד [=כף], ואמר רבי יוסי, שמלא תרווד רקב, מטמא **במגע ובמשא ובאוהל**.

ומה שאמר שהוא מטמא במשא ובאוהל, יתכן להבין כפשוטו, שכן הנושא את השיעור הזה נושא את כולו, וכן המאהיל על השיעור הזה, מהאהיל על כולו, אבל הנוגע, על כרחך אינו נוגע בכל השיעור, שכן הרקב הוא פירורים פירורים, ואין אפשרות לגעת בכל הפירורים בבת אחת.

ולדעת אביי – מגע שהזכיר רבי יוסי, הוא מהאהיל על גבי הרקב סמוך לו מאוד, כעין נוגע, כלומר בתוך טפח לרקב. ואוהל שהזכיר רבי יוסי, הוא מהאהיל על גבי הרקב, בגבוה יותר מטפח.

ולדעת רבא – מגע שהזכיר רבי יוסי, הוא מהאהיל על גבי הרקב, בין סמוך לו מאוד כעין נוגע, כלומר בתוך טפח, ובין מהאהיל בגבוה הרבה יותר מטפח. ואוהל שהזכיר רבי יוסי, אינו מהאהיל על גבי הרקב, אלא זה שיש דבר אחר המאהיל עליו ועל גבי הרקב.

חבלי מטה וסריגי חלונות

חבלי מטה הם חבלים הקלועים שתי וערב כעין סורגים שעליהם נותנים את המזרן וסריגי חלונות הם עצים דקים או מוטות ברזל שנותנים אותם בחלונות [כעין סורגים שלנו] שלא יוכלו להיכנס דרכם.

< **הנוטל את הדברים הללו לעשות בו מחיצת תקרה בין הבית לעליה:**

– **הרי אלו בטלים לבית, ואינם מקבלים טומאה כבית, ונעשים כתקרה, לחצוץ בין טומאה שבבית לעליה,** [ובין טומאה שבעליה לבית], ואף על פי שהם נקובים כסורגים, מאחר שאין בנקבים פותח טפח, הרי אלו חוצצים, ואף כנגד הנקבים הכל טהור. [שכל נקב העשוי לאויר, שיעורו שלא יחצוץ כמלא אגרוף, וכל נקב שבין בית לבית או בין בית לעליה, שיעורו שלא יחצוץ בפתח טפח].

< **והנוטל את אחד הדברים הללו לפורסו על גבי המת:**

– **המאהיל כנגד הנקבים, טמא, כי מאחר שאינם נחשבים כתקרה, אין להחשיב את הנקבים כסתומים.**

– **אבל המאהיל שלא כנגד הנקבים, טהור, כי מאחר שנטלום מהמיטה, הם עצמם אינם מקבלים טומאה, וכל שאינו מקבל טומאה, חוצץ מפני הטומאה, הלכך כל שאינו כנגד הנקב, הם חוצצים בינו לבין הטומאה וטהור.**

לדברי רבא, דין זה, שהמאהיל שלא כנגד הנקב טהור, הוא רק כשפרסו את הסורגים הללו על גבי המת בגובה טפח או יותר > ולמאהיל זה קרא רבי יוסי בברייתא נוגע ומכאן שכל מאהיל יקרא נוגע > אבל כשפרסו אותם על גבי המת בתוך טפח, נחשבים הם כבגדי המת, ואף שלא כנגד הנקבים הכל טמא.

ולדברי אביי, דין זה, שהמאהיל שלא כנגד הנקב טהור, הוא אף כשפרסו את הסורגים הללו על גבי המת בתוך טפח, ואינם נחשבים כבגדי המת לטמא אף כנגדם, כי אינם כבגדי המת, שהם בטלים למת, שכן סורגים אלו עתידים לקחתם משם, ולא משאירים אותם למת.

אבל אין לומר, שכשהם בתוך טפח למת על כרחך לא יחצצו משום שנחשבים כטומאה טמונה, שדינה שהיא בוקעת ועולה, [ואם כן על כרחך דברי רבי יוסי שאמר שלא כנגד הנקבים טהור הם ביותר מטפח], כי לדעת רבי יוסי, טומאה טמונה אינה בוקעת ועולה, כפי שיתבאר בעזה"י להלן.

תיבת מגדל בתוך הבית

תיבת המגדל, הוא כעין ארון של עץ החלוק בתוכו לארונות קטנים, לתת בהם אוכלים ומשקים.

א. כשיש טומאה בבית.

– כל שיש בגובהו הפנימי טפח, ואין בפתחו גובה טפח, מחמת גובהו נחשב הוא כאוהל לחצוץ בפני הטומאה, ומחמת שפתחו קטן נחשב הוא כסתום לכן, אם יש טומאה בבית, מה שבתוכו טהור.

– אבל כשאין גובה חללו טפח, או שפתחו גדול מטפח, אם יש טומאה בבית, מה שבתוכו טמא. [כן נראה לכאורה].

ב. כשיש טומאה בתוכו.

כשיש בגובהו הפנימי טפח – לדעת תנא קמא, אף שהמגדל נחשב כאוהל לחצוץ מפני הטומאה [כשאין פתחו טפח], מכל מקום, אם כל המגדל בתוך הבית, וגם פתחו בתוך הבית, אפילו הפתח פחות מטפח, אינו נחשב כסתום, והבית טמא דרך הפתח של המגדל, והטעם לכך, משום שסוף הטומאה לצאת מן המגדל דרך הפתח ולטמא את הבית, ומאחר שסופה לצאת מהמגדל לתוך הבית, אין להחשיב את הפתח כסתום, [ורק כשהמגדל עומד סמוך לפתח, ופתחו כלפי חוץ, שאין סוף הטומאה לצאת דרכו לתוך הבית, הבית טהור]. ולדעת רבי יוסי, אין לטמא את הבית מטעם שסוף הטומאה לצאת לתוכו, כי ניתן לשורפה בסוף המגדל, או להוציאה מתוכו לחצאין שאין בהם שיעור טומאה, ולא תצא הטומאה לתוך הבית, ולכן, כל שהפתח פחות מטפח, הוא נחשב כסתום לעניין חציצה מפני הטומאה, והבית טהור.

וכשאין בגובה הפנימי טפח – לדעת תנא קמא, אין האוהל מציל על הטומאה, אלא כשיש בו גובה טפח, אבל כשאין בו גובה טפח, טומאה הטמונה בתוכו בוקעת ועולה, ולכן כל הבית טמא. ולדעת רבי יוסי, טומאה טמונה אינה בוקעת ועולה, והאוהל שעל גבה מציל על הבית, ולכן הבית טהור.

דף קכ"ו

כלב שאכל בשר מת ואחר כך מת הכלב

כלב [ושאר בעלי חיים] שאכלו בשר מת, אפילו נכנס כולו לבית, הבית טהור, כי טומאה הבלועה בבעלי חיים אינה מטמאה. אבל כשהכלב מת, הטומאה שבתוכו מטמאה. ונחלקו חכמים, מה הדין כשהכלב מוטל על האסקופה שלפני פתח הבית, וצוארו בתוך הבית.

לדעת רבי מאיר – כשרוחב צואר הכלב הוא טפח, [אף שאין גובה חללו טפח], הצואר נחשב כאוהל, להביא דרכו את הטומאה לבית, והבית טמא, [ומשמע מתוך הסוגיה, שלדעת רבי מאיר, כל מקום שתחת המשקוף, נחשב כתוכו של בית, בין המקום שלפני הדלת, ובין המקום שאחר הדלת, וכל צואר הכלב מונח תחת המשקוף, ומביא לשם טומאה מחמת שהוא רחב טפח, כל הבית טמא. ויל"ע בדבר]. אבל כשאין רוחב הצואר טפח, אינו נחשב כאוהל להביא את הטומאה לבית, והבית טהור. [ומשמע מתוך הסוגיה, שלדעת רבי מאיר, כשאין רוחב הצואר טפח להביא דרכו את הטומאה לבית, הבית טהור, אף על פי שהטומאה עצמה בתוך הבית, כי טומאה טמונה אינה בוקעת. ויל"ע בדבר].

ולדעת רבי יוסי [כפי שהיה נראה מתחילה] – אף כשאין רוחב הצואר טפח, פעמים הבית טמא, וזה כשהטומאה עצמה מכנגד המשקוף ולפנים, והטעם לכך כי טומאה טמונה בוקעת ועולה ומטמאה כל הבית שהיא בתוכו.

ולדעת רבי אלעזר – [כשהטומאה עצמה בתוך הבית, הבית טמא, כי טומאה טמונה בוקעת בבית, ומטמאה אותו, אולם] כשהטומאה עצמה מחוץ לבית, [ואין כאן טומאה רצוצה הבוקעת בתוך הבית], אין לטמא את הבית, אלא כששוליו לתוך הבית, ואף על פי שפתח אחוריו קטן, כי מאחר שסוף הטומאה לצאת דרך שוליו, אינם נחשבים כסתומים, והבית טמא, אבל כששוליו חוץ לבית, אף על פי שצוארו ופיו לתוך הבית, הבית טהור, כי אין דרך הטומאה לצאת דרך פיו.

ולדעת רבי יהודה בן בתירא – לא רק כששוליו בתוך הבית, הבית טמא מחמת שהטומאה היתה עתידה לצאת ממנו דרך שוליו שבתוך הבית, אלא גם כשפיו לתוך הבית, הבית טמא, [כי לא רק בדרך יציאתה הטומאה מטמאה, אלא גם בדרך כניסתה. אי"נ גם דרך פיו היתה הטומאה ראויה לצאת, שכן פעמים הוא מקיא], [ואם כן, לא רק כשהטומאה עצמה בתוך הבית, הבית טמא, משום שהטומאה בוקעת בו, אלא אף כשהטומאה חוץ לבית, הבית טמא, בין כששוליו של הכלב בפנים, ובין כשפיו של הכלב בפנים].

ולדעת רבי יוסי [כפי מסקנת הסוגיה] – כנגד מקום הטומאה בגוף הכלב אינו מטמא כלל, כי טומאה טמונה אינה בוקעת ועולה, והאופן היחיד שבו הטומאה נכנסת לבית הוא, כשיהיה צואר הכלב כלפי פנים, ויחשב כאוהל להביא את הטומאה [מעין דעת רבי מאיר], אבל [בשני חילוקים] (א) שיהא גובה חלל הצואר טפח, [ולא די בכך שרוחבו טפח]. (ב) שיהא פי הצואר ממקום סגירת הדלת ולפנים, [ולא די בכך שהוא תחת המשקוף מחוץ למקום סגירת

שלוש טומאות של מת שיש**בהן שני אופנים של טומאה**

הרבה טומאות של מת מטמאות בשלושה אופנים, מגע, משא, ואוהל. אולם שלוש טומאות של מת, מטמאות רק בשני אופנים, [דין זה הוא כדעת רבי שמעון, המחשיב מגע ואוהל לשני אופנים שונים, ואינו כדעת רבי יוסי, המחשיב אותם כאופן אחד].

א. **מלא תרווד רקב** – מטמא (ב) במשא (ג) ובאוהל [שהרי נושא את כולו ומאהיל על כולו], אבל **אינו מטמא במגע**, [שכן אי אפשר לגעת בכולו בבת אחת].

ב. **עצם כשעורה** – הלכה למשה מסיני, שמטמא

(א) במגע (ב) ובמשא, אבל **אינו מטמא באוהל**.

ג. **גולל ודופק** – הלכה למשה מסיני, שמטמא

(א) במגע (ב) ובאוהל, אבל **אינו מטמא במשא**.

"וְזֶה לְכֶם הַטָּמֵא בְּשֶׁרֶץ הַשָּׂרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהַעֲבָר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ. וְהַזָּנָקָה וְהַכַּחַם וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמָת. אֵלֶּה הַטָּמְאִים לְכֶם בְּכֹל הַשָּׂרֵץ כֹּל הַנִּגַּע בָּהֶם בְּמַתָּם יִטְמָא עַד הָעָרֵב ..."

ביצת השרץ וקולית השרץ

הנוגע בביצת שרץ [שיש בה אפרוח], **ובעצם של שרץ** [שיש בו מוח], **הרי זה טמא**, כמי שנגע בבשר השרץ עצמו, שנאמר, "אֵלֶּה הַטָּמְאִים לְכֶם בְּכֹל הַשָּׂרֵץ כֹּל הַנִּגַּע בָּהֶם בְּמַתָּם יִטְמָא עַד הָעָרֵב", ה"א לרבות את הדברים הללו [שהם שומרים של בשר השרץ].

ודווקא **כשיש בתוכם בשר שרץ**, [כלומר שנתרקמה הביצה, ויש בה אפרוח, ובעצם יש מוח], שנאמר, "הַשָּׂרֵץ", ללמד, שאין טמא אלא מה שיש בו בשר כמו בשרץ.

ודווקא **כשהם נקובים**, וניתן לגעת בבשר שבתוכם, ולהיטמא בו לכל הפחות על ידי נגיעה בשערה, שנאמר "הַנִּגַּע ... יִטְמָא", ללמד שאין הבשר מטמא, אלא כשניתן לגעת בו, [ואם כן, כשאי אפשר לגעת בבשר, ואינו מטמא, גם השומר שלו אינו מטמא].

עכבר שחציו בשר וחציו אדמה

בדף קכ"ז יתבאר בעזה"י שיש מין עכבר הנוצר

מן האדמה והוא בכלל השרצים הטמאים.

ונחלקו חכמים במשנתנו, מה דינו כשעדיין לא

נברא כולו, אלא רק צדו אחד, הימני או

השמאלי.

לדעת תנא קמא – **הנוגע בבשר, טמא**. [ללשון

ראשון, הנוגע בבשר אינו טמא, אלא **אם כן כבר**

נוצר כל אורכו של העכבר בצד הבשר. **וללשון**

שני הנוגע בבשר **טמא אף אם לא נוצר כל אורכו**

בצד הבשר]. **אבל הנוגע באדמה שכנגד הבשר**

טהור.

ולדעת רבי יהודה – **אף הנוגע באדמה שכנגד**

הבשר טמא. [ולכל הלשונות לדעה זו, אין

אדמה שכנגד הבשר מטמאה אלא **כשכבר נוצר**

כל אורכו של העכבר בצד הבשר].

עכבר שבים

יש בים דג הדומה לעכבר, ועכבר שבים שמו,

ואף על פי ששמו עכבר, **אינו בכלל השרצים**

הטמאים.

ואין הדבר למד בבניין אב, שכן אם באנו ללמוד

זאת בבניין אב, אין לדבר הכרע, כי מצד אחד

יש ללמוד בבניין אב שעכבר שבים הוא בכלל

העכבר האמור בתורה, [שכן מצינו לעניין

חולדה האמורה בתורה, כל ששמו חולדה הוא

בכללה, והוא הדין לעניין העכבר האמור

[בתורה], ומצד שני יש ללמוד בבניין אב, שעכבר

שבים אינו בכלל העכבר האמור בתורה, [שכן

מצינו לעניין חולדה האמורה בתורה, שהיא

כוללת מין הגדל בארץ בלבד, ולא מין הגדל

בים, והוא הדין לעניין העכבר האמור בתורה].

אבל יש ללמוד זאת מהכתוב "על הָאָרֶץ",

המלמד, שאין בכלל השרצים, אלא מינים

הגדלים בארץ, ולא מינים שבים, כגון עכבר

שבים. [ואין לומר שהכתוב "על הָאָרֶץ" לא בא

ללמד דין זה, אלא ללמד שכל השרצים

מטמאים רק בעודם בארץ, ולא כשירדו לים,

אבל השרצים המטמאים, הם גם מינים שבים,

כגון עכבר שבים, ובלבד שיעלו לארץ. והסיבה

שאינן לומר כן, כי מהכתוב "הַשָּׂרֵץ", יש ללמוד,

שהשרצים מטמאים בכל מקום שהם שורצים,

בין בארץ ובין בים, ואם כן, על כרחך הכתוב

"על הָאָרֶץ", לא בא ללמד שאינם מטמאים

בים, אלא בא ללמד, שמינים שבים אינם

מטמאים כלל].

דף קכ"ז

ומתוך שנאמר פעם נוספת "על הָאָרֶץ", למדו,

שספק טומאה צפה טהור.

עכבר הנוצר מן האדמה

יש מין עכבר, שאינו פרה ורבה, [כלומר אינו עכבר הנולד מעכבר], אלא מעצמו נוצר מאדמה, כאשפה המשרצת תולעים, ואף על פי שנאמר בכתוב "הַשְּׂרָץ", שמשמע שאין טמאים אלא שרצים השורצים ומולידיים, גם עכבר זה שאינו פרה ורבה הוא בכלל שרצים הטמאים, [ותהא השרצה מהאדמה בכלל משמעות הכתוב "הַשְּׂרָץ"].

ואין הדבר למד בבניין אב, שכן אם באנו ללמוד זאת בבניין אב, אין לדבר הכרע, כי מצד אחד יש ללמוד בבניין אב שעכבר הנוצר מהאדמה הוא בכלל העכבר האמור בתורה, [שכן מצינו לעניין חולדה האמורה בתורה, כל ששמו חולדה הוא בכללה, והוא הדין לעניין העכבר האמור בתורה], ומצד שני יש ללמוד בבניין אב, שעכבר שנוצר מהאדמה אינו בכלל העכבר האמור בתורה, [שכן מצינו לעניין חולדה האמורה בתורה, שהיא כוללת מין הפרה ורבה בלבד, ולא מין הנוצר מהאדמה, והוא הדין לעניין העכבר האמור בתורה].

אבל יש ללמוד זאת מהכתוב היתר "בַּשְּׂרָץ", המלמד, שגם עכבר הנותר מהאדמה בכלל השרצים המטמאים.

ערוך נפילים וסלמדרא

לדעת רבי עקיבא, הערוך [הוא הבא מן הצב והנחש], וכן הנפילים [שרץ ממין צב], וכן סלמנדרא [שרץ הנוצר מן האור מעצי הדס על ידי כשפים והסך מדמו אין האור שולט בו ומין צב הוא], **הם בכלל השרצים הטמאים, שנאמר, "וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ", לרבות כל אלו שהם מין צב.**

-

וכשהיה רבי עקיבא מגיע לפסוק זה, אומר "מָה רָבוּ מְעַשְׂיָךְ הִי", יש לך בריות גדלות בים, ויש לך בריות גדלות ביבשה, שבים, אילו עולות ביבשה, מיד מתות, ושביבשה, אילו יורדות לים, מיד מתות. יש לך בריות גדלות באור [=סלמדרא], ויש לך בריות גדלות באויר, שבאור, אילו עולות לאויר מיד מתות, שבאויר, אילו יורדות לאור מיד מתות. "מָה רָבוּ מְעַשְׂיָךְ הִי".

תנו רבנן: **כל שיש ביבשה, יש בים, חוץ מן החולדה.** ואמר רבי זירא, שדבר זה רמוז בכתוב, "הָאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חֶלְדַּי", [יושבי הארץ שהוא מקום מיושב לחולדות].

אמר רב הונא בריה דרב יהושע: **ביברי דנרש**, [חיות הנקראות בונים, המצויות באותו מקום הנקרא נרש], **אינן מן הישוב**, [שאינן גדלות אלא במים].

אמר רב פפא: בשמתא [=בנידוי] נרש [כלומר, כל יושבי המקום הנקרא נרש, רשעים הם וכולם יהיו בנידוי], תרביה [=חלבם] משכיה [=ועורם] ואליתיה [והאליה שלהם], [כלומר כולן כקטן כגדול], "אָרְץ אֶרֶץ אֶרֶץ שְׂמְעֵי דְבַר הִי", אבל נרש לא אבה שמוע דבר ה', כי כולם רשעים.

אמר רב גידל אמר רב: נרשאה נשקיד [אם נשקד אחד מיושבי נרש], מני ככיד [מנה שניך, אם תמצאם כולם, כי מוחזק גנב הוא]. נהר פקודאה [אם אחד מיושבי נהר פקודאה] לוייך [נתלוה עמך בדרך], מגלימא שפירא דחזי עלך, [מחמת שראה לך טלית נאה, ודעתו לגונבו נתחבר עמך]. פומבדיתאה לוייך, [אם אחד מיושבי פומבדיתא נתלוה עמך בדרך], אשני אושפיזך [שנה מקום אושפיזך, שלא ידע היכן תשכב, כי גנבים מומחים הם].

אמר רב הונא בר תורתא: **פעם אחת הלכתי לוועד** [=מקום רשעים ומרביעי כלאים], **וראיתי נחש שהוא כרוך כל שעה על הצב**, והיה נזקק עמו, **לימים יצא ערוך מביניהם**, [והיה נושך בני אדם, וממית].

וכשבאתי לפני רבי שמעון החסיד, אמר לי, אמר הקב"ה, **אנשי וועד על ידי שזיווגו כלאים, הביאו בריה שלא בראתי בעולמי, אף אני אביא עליהם לנושכם ולהמיתם, את הערוך, שהיא בריה שלא בראתי בעולמי.**

ומה שיצא הערוך מן הצב והנחש, נס בתוך נס היה, כדי להיפרע מן הרשעים הללו, שכן בדרך הטבע אין צב ונחש יולדים ומגדלים זה מזה, שכן שנינו, שכל שגם תשמישם שווה [שמשמשים שניהם פנים כנגד פנים כגון אדם או פנים כנגד עורף כגון בהמה], וגם עיבורם שוה, [ימי עיבורם], יולדים [=מתעברים], ומגדלים [=מניקים] זה מזה, וכל שאין תשמישם ועיבורם שוה, אין יולדים ומגדלים זה מזה, וימי עיבורו של נחש אינו שוה לא לשרץ ולא לבהמה ולא לחיה, [כדאמרינן בבכורות, שועל וכל מיני שרצים לששה חדשים, ונחש לשבע שנים], ואם כן, נס הוא, שיצא ערוך מצב ונחש.

אבר ובשר מדולדלים בבהמה

< **אם הם ראויים להעלות ארוכה** [=להירפא].

– **הרי אלו כאבר ובשר שהם חלק מהבהמה, ואינם מקבלים שום טומאה**, כדין בהמה שאינה מקבלת טומאה בחייה.

< **ואם אינם ראויים להעלות ארוכה.**

– **לעניין טומאת אוכלים, נחשבים הם כאבר ובשר שנפלו מן הבהמה, ולפיכך, אם חישוב**

עליהם להאכילם [לגוין], **הרי אל מן מקבלים**
טומאה אחר שיוכשרו במשקה לקבל טומאה,
[אבל בלא הכשר משקה אינם מטמאים, ואף
שאבר מן החי שפירש לגמרי מטמא כנבלה,
אבר זה שעדיין לא פירש, אינו נחשב כדבר
שסופו לקבל טומאה חמורה כשיפרוש, ואינו
טעון הכשר, ככל דבר שסופו לקבל טומאה
חמורה. והטעם לכך, כי יתכן שלא יפרוש אבר
זה אלא אחר שחיטה, ולא יבוא לעולם לידי
טומאת נבלה]. [ומבואר בגמרא בדף קכ"ט,
שרבי שמעון חולק בזה על משנתנו, ולדעתו, כל
דבר שאסור באכילה לכל, אינו מקבל טומאת
אוכלים, ואם כן, בשר ואבר מן החי, מאחר
שאסורים באכילה לכל, אינם מטמאים טומאת
אוכלים. או שלדעת רבי שמעון, כל דבר
המחובר, אף שמחובר במעט, נידון כמחובר
לגמרי, ולכן, הבשר והאבר אינם מטמאים
טומאת אוכלים, כי נחשבים כבהמה חיה].

– **ולעניין טומאת נבילות**, אין האבר נחשב
כאבר שנפל מן הבהמה, [שהוא מטמא טומאת
נבלות], אלא **כאבר שמחובר בבהמה**, ואינו
מטמא טומאת נבלות. והטעם לכך, כי לעניין
טומאת אבר מן החי נאמר, "וְכִי יִפֹּל", ללמד
שאינו מטמא כנבלה, עד שייפול ממש מן
הבהמה, וכל זמן שמחובר בה אפילו כחוט
השערה, אינו מטמא כנבלה.

תאנים שיבשו באילן

לדעת רב חייא בר אשי אמר שמואל – תאנים
שיבשו באילן, **אף על פי שעדיין לא נתלשו**
ממנו, מאחר שיבשו ואינן מחוברות בו כבשעת
גידולן, לעניין טומאת אוכלים נחשבות כאילו
כבר נתלשו, ומקבלות טומאה. אבל לעניין
איסור קצירה בשבת, כל זמן שלא יבשו
עוקציהן, נחשבות הן כמחוברות, והתולש מהן
בשבת [בשוגג], חייב חטאת.

- וראיה לדין זה, שדבר מחובר מקבל טומאת
אוכלים, מהמבואר לעיל, שאבר מדולדל
בבהמה, אף שעדיין מחובר בה, מקבל טומאת
אוכלים.

וכל זה בפירות הראויות למאכל כשהן יבשות,
אבל כרוב ודלעת שיבשו בעודם מחוברים,
מאחר שאחר שיבשו אינן ראויים עוד למאכל,
[אלא דלעת עושה ממנה כלי וכרוב מסיקו] שוב
אין בהם טומאת אוכלים.

אולם גם פירות אלו, אם קצצם קודם שיבשו,
כל זמן שהם לחים וראויים למאכל, הרי אלו
מקבלים טומאת אוכלים, אף על פי שהוא
קצצם כדי ליבשם, ולעשות מהם כלי או עצים
להסקה.

אבר ובשר מדולדלים בבהמה שנשחטה

לעיל נתבאר, שאבר ובשר מדולדלים בבהמה,
אינם נחשבים כאבר ובשר שפרשו מן החי,
שיהיה האבר טמא במגע ובמשא כנבלה.

ולדעת משנתנו, כן דינם גם כשנשחטה הבהמה,
שאין אומרים הרי הם כמי שפרשו מן הבהמה
קודם השחיטה, והאבר טמא כנבלה, אלא
נחשבים הם כמחוברים לבהמה בשעת
השחיטה, [שחיטה אינה עושה ניפול], ומועילה
להם השחיטה שלא יטמאו כנבלה, אבל
טומאת אוכלים הם מטמאים.

ונחלקו חכמים, האם צריכים הם הכשר
משקה לקבל טומאת אוכלים. לדעת רבי מאיר,
הוכשרו לקבל טומאה על ידי דם השחיטה.
ולדעת רבי שמעון, לא הוכשרו לקבל טומאה
על ידי דם השחיטה, ואינם מקבלים טומאה עד
שיוכשרו על ידי משקה אחר.

ונאמרו בגמרא כמה ביאורים למחלוקתם.

א. [דברי רבה] **נחלקו האם הבהמה נעשית יד**
לאותו אבר המדולדל בה.

לדברי הכל, אם נפל משקה על היד של האוכל,
הוכשר האוכל לקבל טומאה, אבל בזה נחלקו:
לדעת רבי מאיר – מאחר שהאבר מטלטל על ידי
הבהמה, הבהמה נחשבת כיד של האבר, ומאחר
שנפל עליה דם השחיטה, שהוא מכשיר, גם
האבר המדולדל בבהמה הוכשר. [ונסתפק רבה
בדף קכ"ח], האם רק בהמה מתה שהיא עצמה
מקבלת טומאה, נעשית יד לאבר המדולדל
שבה, שכשנפל עליה משקה, הוכשר גם האבר
עמה, או שגם בבהמה חיה שאהיא עצמה אינה
מקבלת טומאה, הדין כן, וגם היא נעשית כיד
לאבר המדולדל שבה, [שהוא מקבל טומאת
אוכלים כפי שנתבאר לעיל], ואם נפל משקה על
הבהמה, הוכשר האבר לקבל טומאה].

ולדעת רבי שמעון – אף שהאבר מטלטל על ידי
הבהמה, אין הבהמה נחשבת כיד של האבר,
ולכן משקה שנפל על הבהמה, אינו מכשיר את
האבר.

ב. [דברי אביי ורבי יוחנן] **נחלקו האם האבר**
המדולדל, שעולה עם הבהמה אבל היא אינה
עולה עמו, נחשב כחלק מהבהמה לעניין הכשר
וקבלת טומאה. [=באוחזו בקטן ואין גדול עולה עמו
קמיפלגי].

לדברי הכל אין להחשיב את הבהמה כיד של
האבר המדולדל בה, אבל בזה נחלקו:

לדעת רבי מאיר – מאחר שהאוחז בבהמה, עולה עמו גם אותו אבר, הרי זה נחשב כמחובר בבהמה, אף על פי שכשאוחז באבר, אין שאר הבהמה עולה עמו, אלא מתנתק ממנה, ולכן, כשהוכשרה הבהמה, הוכשר עמה גם האבר המדולדל. [ומה שמצינו, שגם לדברי רבי מאיר, טבול יום שנגע בתרומה באופן הזה, כלומר שנגע בתרומה שנשברה, בחלק הקטן שאין הגדול עולה עמו, אינו נחשב כנוגע בחלק הגדול, ואינו מטמא אותו, היה מקום לומר, שרק לעניין טומאת טבול יום הקלה אמר כן, אבל לא בשאר מקומות. אולם לסברת רבי, אין לחלק בזה בין טומאת טבול יום לטומאה חמורה, ואם כן, כשאמר רבי מאיר כן לעניין טבול יום, החליף שיטתו].

ולדעת רבי שמעון – מאחר שהאוחז באבר המדולדל אין שאר הבהמה עולה עמו אלא מתנתק ממנה הרי נחשב כאינו מחובר בה אף על פי שכשאוחז בבהמה עולה עמו גם אותו אבר ולכן כשהוכשרה הבהמה לא הוכשר עמה גם האבר המדולדל.

דף קכ"ח

ג. [דברי רבא] **נחלקו האם יש יד להכשר.**

לדברי הכל, לעניין טומאה, יש להחשיב את הבהמה כיד של האבר המדולדל בה, אבל בזה נחלקו:

לדעת רבי מאיר – כשם שהאוכל נטמא ומטמא דרך ידו, כך האוכל גם מוכשר דרך ידו, ואם כן, מאחר שהבהמה הנחשבת כיד של האבר מוכשרת לקבל טומאה בדם השחיטה, גם האבר מוכשר לקבל טומאה.

ולדעת רבי שמעון – אף על פי שהאוכל נטמא ומטמא דרך ידו, אינו מוכשר לקבל טומאה דרך ידו, ואם כן, אף על פי שהבהמה הנחשבת כיד של האבר מוכשרת לקבל טומאה בדם השחיטה, האבר עצמו אינו מוכשר בכך לקבל טומאה.

ד. [דברי רב פפא] **נחלקו אם הכשר שקודם מחשבה מועיל.**

לדברי הכל, לעניין טומאה, יש להחשיב את הבהמה כיד של האבר המדולדל בה, ולדברי הכל, כשם שהאוכל נטמא ומטמא דרך ידו, כך האוכל גם מוכשר דרך ידו, ויתכן שיוכשר האבר לקבל טומאה על ידי דם השחיטה, אבל נחלקו

כשהיה ההכשר קודם שהוחשב האבר לאוכל:

לדעת רבי מאיר – אף אם בשעת השחיטה עדיין לא חישב להאכיל את האבר לגוי ולא היה נחשב כאוכל מכל מקום הוכשר האוכל על ידי המשקה ומשחישב עליו להאכילו הרי זה מקבל טומאה. [וכן היה סבור רבי עקיבא מתחילה, ולכן היה אומר, שבכפרים, שאין רגילים לאכול חלב, אם אחר השחיטה נמלכו עליו לאוכלו, אינו טעון הכשר, כי הוכשר בשחיטה, ואף על פי שבאותה שעה לא חישובו עליו לאוכלו, ונמצא שקדם ההכשר למחשבה].

ולדעת רבי שמעון – מאחר שבשעת השחיטה עדיין לא חישב להאכיל את האבר לגוי, ולא היה נחשב כאוכל, אין המשקה של השחיטה מועיל לו להכשירו אחר כך כשיחשב עליו להאכילו, ולכן האבר אינו מקבל טומאה על ידי אותו משקה של השחיטה. [וכן סברת רבי יהודה וכן חזר רבי עקיבא לומר ולכן עולשים שלקטם להאכילם לבהמה וחזר ונמלך לאוכלם אף על פי שהדיחם תחילה אינן מקבלות טומאה עד שיכשירם על ידי שיתן עליהם משקה פעם נוספת שיהא ההכשר אחר המחשבה].

ה. [דברי רב אחא בריה דרב איקא] **מחלוקתם אם דם של תחילת השחיטה מכשיר.**

לדברי הכל, אין הבהמה נחשבת כיד של האבר, שיהא האבר מוכשר לקבל טומאה על ידי משקה שנפל על הבהמה, ולכן אין האבר מקבל טומאה אלא כשנפל עליו עצמו משקה להכשירו. ונחלקו אם הוכשר האבר כשנפל עליו דם משחיטת הסימן הראשון בלבד.

לדעת רבי מאיר – כל הדם היוצא בשחיטה מתחילתה ועד סופה נחשב כדם שחיטה להכשיר, [כי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף], ולכן, גם דם של שחיטת סימן ראשון נחשב משקה להכשיר את האוכלים לקבל טומאה.

ולדעת רבי שמעון – רק הדם היוצא בסוף השחיטה נחשב כדם שחיטה להכשיר, [כי אינה לשחיטה אלא לבסוף], אבל דם של שחיטת סימן ראשון אינו נחשב משקה להכשיר את האוכלים לקבל טומאה.

ו. [דברי רב אשי] **נחלקו אם השחיטה מכשירה בלא דם.**

לדברי הכל, האבר עצמו צריך הכשר, ואינו מוכשר על ידי הכשר הבהמה, ונחלקו אם הוכשר כשניתזו דם השחיטה על האבר.

לדעת רבי מאיר – דם שחיטה נחשב משקה להכשיר, ולכן הוכשר האבר לקבל טומאה.

ולדעת רבי שמעון – דם שחיטה אינו נחשב משקה להכשיר, ובכל מקום שאמרו שהבהמה מוכשרת בשחיטה, לא מחמת הדם היא מוכשרת, אלא מחמת השחיטה עצמה, על ידי שהיא מתירה את הבהמה, וכל זה בשחיטה שהיא מתירה באכילה, אבל אבר זה שאינו מותר באכילה על ידי השחיטה, כמו כן אינו מוכשר לקבל טומאה על ידיה.

ז. נחלקו אם דבר שאסור באכילה לכל מקבל

טומאת אוכלים.

בגמרא בדף קכ"ט מבואר, שיתכן שהסיבה שלדעת רבי שמעון האבר אינו מקבל טומאה, כי מאחר שהיה מדולדל בחיי הבהמה, נאסר כדין אבר מן החי, ולדעת רבי שמעון, כל דבר האסור באכילה לכל, אינו מקבל טומאת אוכלים.

קישות שנטעה בעציץ שאינו

נקוב והגדילה ויצאה לחוץ

קישות שגדלה בעציץ שאינו נקוב מאחר שאינה יונקת מן הקרקע נחשבת כתלושה ומקבלת טומאת אוכלים.

ונחלקו חכמים, מה דינה כשהגדילה ויצא ממנה חלק חוץ לעציץ, שהוא יונק מן הקרקע.

לדעת חכמים – מאחר שיש בה חלק היונק מן הקרקע, כולה נחשבת כמחוברת לקרקע, ואינה מקבלת טומאה.

ולדעת רבי שמעון – מה שבתוך העציץ, מקבל

טומאה, לפי שהוא כתלוש, ומה שיצא לחוץ,

ויונק מהארץ דרך אויר, נחשב כמחובר לקרקע

וטהור. [ונסתפק אביי לדעה זו, האם החלק

הטהור שבחוץ נעשה יד לחלק הנחשב תלוש

שבפנים, וכשנגע החלק שבחוץ בטומאה נטמא

החלק הפנימי].

המשתחויה לחצי דלעת

לדעת רבי שמעון, כל דבר שאסור להאכילו,

אינו מקבל טומאת אוכלים, ובכלל זה איסורי

הנאה, ולכן, המשתחויה לאוכל, מאחר שעושה

אותו עבודה זרה, ונאסר בהנאה, אינו מקבל

טומאת אוכלים.

ונסתפק רבי ירמיה מה דין דלעת שהשתחויה

לחציה, ובכך אסר חציה בהנאה, וביטלה

מלקבל טומאת אוכלים, האם אותו חצי דלעת

שאינו מקבל טומאת אוכלים, נעשה יד לחצי

המותר, המקבל טומאת אוכלים, וכשנגע שרץ

בחצי האסור נטמא גם החצי המותר.

ענף של תאנה שנשבר ודבוק בקליפת האילן

לדעת רבי יהודה – מאחר שהענף מחובר לאילן,

אינו מקבל טומאה.

ולדעת חכמים – אם הענף יכול לחיות על ידי

חיבור זה, אינו מקבל טומאה. ואם אינו יכול

לחיות על ידי חיבור זה, הרי הוא כתלוש ומקבל

טומאה. [ונסתפק רב פפא כשהענף אינו יכול

לחיות ומקבל טומאה האם האילן נעשה לו יד

לטומאה ואם נגע שרץ באילן נטמא הפרי

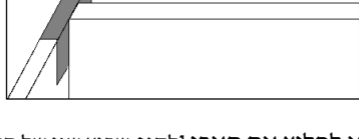
שבענף או לא].

אבן מנוגעת שבזוית

שני בתים צמודים, שנראה נגע באחד מהם,

באבן שבזוית, שחלקה באותו בית, וחלקה

בבית הסמוך.

כשבא לחלוץ את האבן [לסוף שבוע שני של הסגר]

חולץ את כל האבן שנאמר "וְחִלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים

אֲשֶׁר בָּהֶן הִנְגַע" וכל האבן הזו היא בכלל אבן

שיש בה נגע.

אבל כשבא לנתוץ את הבית [כשהוחלט הבית

לטומאה], נותץ רק את הבית שבו הנגע, ומניח

את חלק הבית הסמוך עם חצי האבן שבו,

שנאמר "וְנִתְּץ אֶת הַבַּיִת", ולא בית אחר.

ונסתפק רבי זירא באבן זו שחציה טמא וחציה

טהור האם מאחר שחציה טמא נעשה חציה

הטהור כיד שלה ומכניסה טומאה גם לבית

הטהור או לא.

אבר או בשר הפורשים

מבהמה חיה או מנבלה

אבר או בשר שפירשו מבהמה בחייה, אסורים

באכילה לעולם, וזהו איסור אבר או בשר מן

החי.

ולעניין טומאה, אבר שפירש מבהמה בחייה,

מטמא במגע ובמשא כנבלה. אבל בשר שפירש

מבהמה בחייה, וכן בשר שפירש, מאבר שפירש

מבהמה בחייה, אינו מטמא.

ואבר או בשר שפירשו מבהמה אחר שנתנבלה,

אסורים באכילה, משום איסור נבלה, ושניהם

טמאים טומאת נבלה.

ובזה חמור אבר הפורש מן הנבלה, מאבר

הפורש מבהמה חיה, שאבר הפורש מן הנבלה,

כזית בשר הפורש ממנו טמא כנבלה, שהרי בשר

נבלה הוא, אבל אבר הפורש מן החי, כזית בשר

הפורש ממנו טהור.

ולדעת רבי מאיר במשנתנו, אבר שנדלדל

בבהמה, ונתנבלה הבהמה, אף על פי שלא ניתק

ממנה האבר קודם מותה, נידון האבר כדין אבר שפירש מבהמה חיה, [שבשר הפורש ממנו טהור], ולא כדין אבר שפירש מנבלה, [שבשר הפורש ממנו טמא], כי המיתה מחשיבה את האבר כאילו נתנתק מהבהמה קודם המיתה [=מיתה עושה ניפול].

וכמו כן, בשר שנדלדל בבהמה, ונתנבלה הבהמה, אף על פי שלא ניתק ממנה הבשר קודם מותה, נידון הוא כדין בשר שפירש מבהמה חיה, [שהוא טהור], ולא כדין בשר שפירש מנבלה, [שהוא טמא], כי המיתה מחשיבה את האבר כאילו נתנתק מהבהמה קודם המיתה [=מיתה עושה ניפול], והבשר הזה מקבל טומאת אוכלים אחר שיוכשר לכך על ידי משקה.

אולם לדעת רבי שמעון, הבשר הזה אינו מקבל טומאת אוכלים, אף אם יוכשר לכך, וטעם הדבר מבואר בגמרא *בדף קכ"ט*, שנאמר, "מִכָּל הָאֵכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבֹא עָלָיו מֵיִם יִטָּמָא", ללמד, שאין אוכל מקבל טומאת אוכלים, אלא אם כן הוא מותר באכילה [אפילו לגוי], אבל בשר כזה שנאסר באכילה אף לגוי, כדין בשר מן החי, אינו מקבל טומאת אוכלים כלל.

מניין שאבר הפורש מבהמה

חיה מטמא במגע ובמשא

לדברי רב יהודה אמר רב דין זה שאבר הפורש מן הבהמה בחייה מטמא במגע ובמשא למד **מהכתוב "וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הִיא לָכֶם לְאֵכָלָהּ הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטָּמָא עַד הָעֶרֶב ... וְהִנְשֵׂא אֶת נִבְלָתָהּ יִכַּפֵּס בְּגָדָיו וְיִטָּמָא עַד הָעֶרֶב"** ומשמעות הכתוב "וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה", **שימות חלק ממנה**, כלומר הכתוב מדבר באבר שפירש מהבהמה, שנחשב הוא כחלק מן הבהמה שמת, ומבואר בכתוב, שמטמא במגע ובמשא.

מניין שבשר הפורש מבהמה חיה אינו מטמא

לדעת רבי יוסי – מתוך שנאמר בכתוב הנ"ל "וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה", ללמד שאבר הפורש מבהמה חיה מטמא, יש ללמוד, שאין הכתוב מדבר אלא בדבר הפורש מן הבהמה ואין לו חליפין, כמת שאינו חוזר, להוציא בשר שפורש מבהמה חיה, שמקומו מעלה בשר אחר. [ודווקא בשר שמתרפא אינו מטמא, אבל בשר כליה וניב שפתים, שאם פירש אין בשר אחר עולה תחתיו, הרי זה מטמא כאבר מן החי. וכל שכן ארכובה תחתונה מטמאה, שכן אין לה חליפין].

ולדעת רבי עקיבא – מתוך שנאמר בכתוב הנ"ל "הַבְּהֵמָה", יש ללמוד, שאין הכתוב מטמא דבר הפורש מהבהמה, אלא כשהוא דומה לבהמה, שיש בו גידים ועצמות כמו בהמה, אבל בשר הפורש מהבהמה, מאחר שאין בו גידים ועצמות, אינו מטמא. [וארכובה תחתונה הפורשת מן החי, מאחר שהיא אבר שיש בו גידים ועצמות, אף על פי שאין בו בשר, מטמאה. אבל בשר כליה ושפתיים הפורשים מן החי, מאחר שאין בהם גידים ועצמות, אינם מטמאים].

ולדעת רבי – מתוך שנאמר בכתוב הנ"ל "הַבְּהֵמָה", יש ללמוד, שאין הכתוב מטמא דבר הפורש מהבהמה, אלא כשהוא דומה לבהמה, שיש בו בשר גידים ועצמות כמו בהמה, אבל בשר בלבד הפורש מהבהמה, מאחר שאין בו גידים ועצמות, וכן אבר שיש בו גידים ועצמות ואין בו בשר, אינו מטמא. [וארכובה תחתונה הפורשת מן החי, מאחר שהיא אבר שאין בו בשר אף על פי יש בו גידים ועצמות, אינה מטמאה. וכל שכן בשר כליה ושפתיים הפורשים מן החי, מאחר שאין בהם גידים ועצמות, אינם מטמאים].

וכשם שדרשו החכמים הללו מהכתוב הנ"ל, שבשר הפורש מבהמה חיה אינו מטמא, כך דרשו מהכתוב "אֵלֶּה הַטְּמָאִים לָכֶם בְּכָל הַשָּׂרֵץ כֹּל הַנִּגְעַת בָּהֶם בְּמֹתָם יִטָּמָא עַד הָעֶרֶב", שבשר הפורש מן השרץ החי אינו מטמא. [רבי יוסי דורש מהכתוב "בְּמֹתָם", שאין מטמא אלא דבר שאין לו חליפין כמת. ורבי עקיבא דורש מהכתוב "הַשָּׂרֵץ", שאין מטמא אלא דבר שיש לו גידים ועצמות כשרץ. ורבי דורש מהכתוב "הַשָּׂרֵץ", שאין מטמא אלא דבר שיש בו בשר גידים ועצמות כשרץ].

והסיבה שפירשה תורה דין זה, שאין הבשר הפורש מחיים מטמא, גם לעניין דבר הפורש מבהמה חיה, וגם לעניין דבר הפורש מן השרץ, כי אם היה כתוב דין זה רק באחד מהם, היה מקום לומר שרק בו הדין כן אבל חבירו חמור יותר ובו בשר הפורש מחיים טמא כבשר הפורש אחר מיתה.

שכן נבלה חמורה משרץ בכך שמטמאה גם במשא.

ושרץ חמור מנבלה בכך שמטמא בשיעור קל של עדשה.

אבר שפירש מן החי מטמא בשר הפורש ממנו

כבר נתבאר, שאבר שפירש מן החי, מטמא

במגע ובמשא, אבל בשר הפורש ממנו טהור.

וטהרתו של הבשר הפורש מהאבר, היא מחמת עצמו, כלומר שאין בבשר טומאה עצמית, אבל כשחישב עליו להאכילו, מקבל טומאת אוכלים, [אם יגע בטומאה, אחר שיוכשר לקבל טומאה].

- ולדעת האומרים מגע בית הסתרים מטמא, אם חישב על הבשר לאוכלו קודם שפירש מהאבר, וגם הוכשר הבשר לקבל טומאה על ידי משקה, מעתה הבשר נטמא, מחמת נגיעתו באבר שהוא מחובר בו, ואף כשפורש מהאבר טמא הוא מחמת הנגיעה הזו. [ודווקא כשהוכשר על ידי משקה הוא נטמא בנגיעתו באבר, אבל בלא שיוכשר, אינו מטמא, ואף על פי שבעודו מחובר באבר, הוא מטמא טומאה חמורה מחמת שהוא חלק מהאבר, ודבר המטמא טומאה חמורה אינו טעון הכשר, מכל מקום מה שמטמא טומאה חמורה, אינו משום שנחשב כבשר, אלא משום שנחשב כחלק מהאבר, ואין בזה להכשירו לקבל טומאת אוכלים מטעם שנחשב בשר].

- אבל לדעת האומרים מגע בית הסתרים אינו נחשב מגע, מה שנגע הבשר באבר בעודו מחובר בו, אינו נחשב כמגע, ולא נטמא הבשר מחמת האבר.

דף קכ"ט

אוכלים המטמאים טומאה חמורה

אף על פי שאוכלים אינם מטמאים טומאה חמורה [לטמא אדם וכלים] פעמים האוכלים בטלים מהיות אוכל ונעשים ככלי או כדבר אחר, ואז הם מטמאים טומאה חמורה ככלים או כאותו דבר שנעשים כמותו.

ונמנו בסוגיתנו כמה אופנים לכך.

א. כיפת שאור שיחדה לשיבה.

מבואר במסכת פסחים, שהמייחד גוש של שאור לישוב עליו, בטל מהיות אוכל, והרי זה נעשה ככסא, ולכן מותר לקיימו בפסת, [ואינו נידון כחמץ], ומטמא ככסא טומאה חמורה, כגון אם ישב עליו הזב, הרי זה טמא כמושב הזב, ומטמא אדם וכלים.

ואביי היה סבור, שטומאה זו אינה מהתורה אלא מדברי חכמים, שכן לא מצינו אוכלים מטמאים טומאה חמורה.

אולם באמת טומאה זו טומאה דאורייתא היא כי באמת השאור אינו מטמא כאוכל אלא ככלי [כששימש מעשה עץ שימש] וכלי מטמא טומאה חמורה מהתורה.

ב. תקרובת עבודה זרה של אוכלים.

תקרובת עבודה זרה אפילו היא אוכלים ומשקים מטמאה טומאה חמורה שכן מטמאה אדם וכלים באוהל.

ואביי היה סבור, שטומאה זו אינה מהתורה אלא מדברי חכמים, שכן לא מצינו אוכלים מטמאים טומאה חמורה.

אולם באמת טומאה זו טומאה דאורייתא היא, כי באמת התקרובת אינה מטמאה כאוכלים שכן מאחר שנאסרו בהנאה בטלו מאכילה והרי הם כעץ בעלמא כשאר דברים הנעבדים ודברים הנעבדים מטמאים טומאה חמורה מהתורה.

ג. חבורי אוכלים שבכלים.

כלים שסתמו חור שבהם בבצק או שחיברום בבצק בטל הבצק לכלי ואם נטמא הכלי נטמא הבצק כמותו אף טומאה חמורה לטמא אדם וכלים.

ואביי היה סבור, שטומאה זו אינה מהתורה אלא מדברי חכמים, שכן לא מצינו אוכלים מטמאים טומאה חמורה.

אולם באמת טומאה זו טומאה דאורייתא היא, כי באמת הבצק אינה מטמא כאוכל, אלא כחלק מהכלי וכלי מטמא טומאה חמורה מהתורה.

ד. חלב נבלה שעם הכליה.

חלב נבלה אינו טמא טומאת נבלה מחמת עצמו, [שנאמר, "וְחֹלֵב נְבֵלָה וְחֹלֵב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל מְלֶאכֶה", ללמד, שאינו מטמא], אבל כשהוא מחובר לכליה, ונעשה שומר שלה, הוא מטמא טומאה חמורה של נבלה.

ורב פפא היה סבור, שטומאה זו אינה מהתורה אלא מדברי חכמים, שכן לא מצינו אוכלים מטמאים טומאה חמורה.

אולם באמת טומאה זו טומאה דאורייתא היא, כי באמת החלב אינו מטמא משום שהוא אוכל אלא משום שהוא שומר של בשר הנבלה ושומר מטמא מהתורה כמו הדבר שהוא שומר עליו, ואפילו טומאה חמורה.

ה. בית שסכנו בזרעים.

בית שעשו את גגו מזרעים בטלו להיות חלק מן הבית ואם נטמא הבית בנגעי בתים טמאים גם הזרעים שבגגו טומאה חמורה של צרעת.

ורב מתנה היה סבור, שטומאה זו אינה מהתורה אלא מדברי חכמים, שכן לא מצינו אוכלים מטמאים טומאה חמורה.

אולם באמת טומאה זו טומאה דאורייתא היא, כי באמת הזרעים אינם מטמא משום שהם אוכל, אלא משום שהם נחשבים כגג הבית, וגג של בית המנוגע טמא טומאה חמורה מהתורה.

אבר הפורש מאדם חי

לדברי הכל, אבר הפורש מאדם חי, **כשהאבר שלם**, הוא מטמא, אבל נחלקו חכמים, מה דין כזית בשר, או עצם כשעורה, הפורשים מאבר מן החי, כמבואר בטבלה להלן.

	עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי	כזית בשר הפורש מאבר מן החי	
טומאת בשר חמורה מטומאת עצמות שבנבלות ובשרצים נוהגת טומאת בשר ולא טומאת עצמות.	טהור	טמא	לדעת רבי אליעזר
טומאת אבר מן החי קלה מטומאת אבר מן המת שבמת יש בו טומאות מרובות רובע קב עצמות ורוב מניין או רוב בניין ומלא תרווד רקב ולכן כזית בשר הפורש ממנו ועצם כשעורה הפורשים ממנו טמא אבל הפורשים מאבר מן החי טהורים.	טהור	טהור	לדעת רבי יהושע
טומאת עצמות חמורה מטומאת בשר שהבשר הפורש מן החי טהור ואבר הפורש מן החי טמא.	טמא	טהור	לדעת רבי נחוניא

כזית בשר הפורש מאדם חי

לדעת רבי אליעזר – הרי זה מטמא.

ולדעת רבי יהושע ורבי נחוניא – אין זה מטמא.

אבר הפורש מאדם מת

לדעת רבי אליעזר – אבר הפורש מאדם מת, אינו מטמא, אלא אם כן יש עליו כזית בשר, שאז הוא מטמא משום הבשר שעליו. [ומתחילה אמרו שגם דעת רבי שמעון במשנתנו כן].

ולדעת רבי יהושע – אבר שלם הפורש מאדם מת, מטמא, אף על פי שאין עליו כזית בשר.

כזית בשר הפורש מאדם מת

לדברי הכל הרי זה מטמא.

אבר או בשר המדולדלים באדם

אבר או בשר המדולדלים באדם חי, טהורים הם, [שנאמר בעניין טומאתו, "כי ימות"י]. וכשמת האדם, נחלקו חכמים בדין הבשר ובדין האבר.

< **לדעת האומרים מיתה עושה אינה עושה ניפול** – הבשר והאבר נחשבים כבשר ואבר הפורשים מן המת. ואם כן,

הבשר מטמא לדברי הכל.

והאבר מטמא רק כדעת רבי יהושע, ולא כדעת רבי אליעזר.

< **ולדעת האומרים מיתה עושה ניפול** [=רבי מאיר במשנתנו] – הבשר והאבר נחשבים כבשר ואבר הפורשים מאדם חי. ואם כן,

לדעת רבי יהושע ורבי נחוניא הבשר טהור, ולדעת רבי אליעזר הבשר טמא.

והאבר מטמא לדברי הכל, [לדעת רבי יהושע רק כשהוא שלם הוא מטמא, אבל כזית בשר או עצם כשעורה הפורשים ממנו טהורים, שלא כאבר מן המת, שדברים אלו הפורשים ממנו טמאים [ויתכן שכן דעת רבי שמעון במשנתנו]. ולדעת רבי אליעזר, כזית בשר הפורש מאבר מן החי גם טמא. ולדעת רבי נחוניא עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי גם טמא [ויתכן שדעת רבי מאיר במשנתנו כאחד מהם]].

סליק פרק העור והרוטב

דף ק"ל

[דברים י"ח ג'-ה'] וְזֶה יְהִי מְשֻׁפֵּט הַכְּהֲנִים מֵאֵת הָעַם מֵאֵת זִבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׁוֹר אִם שֶׁה וְנִתֵּן לַכֹּהֵן הַזֶּרֶע וְהַלְחָיִים וְהַקֶּבֶה. רֵאשִׁית דְּגַנְךָ תִּירְשָׁף וְיִצְהָרְךָ וְרֵאשִׁית גֹּז צֹאנְךָ תִּתֵּן לוֹ. כִּי בּוֹ בָּחַר ה' אֶקְיֵף מִכָּל שִׁבְטֶיךָ לְעַמֵּד לְשֶׁרֶת בְּשֵׁם ה' הוּא וּבְנָיו כָּל הַיָּמִים.

נאמר בתורה, [דברים י"ח ג'], "וְזֶה יְהִי מְשֻׁפֵּט הַכְּהֲנִים מֵאֵת הָעַם מֵאֵת זִבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׁוֹר אִם שֶׁה וְנִתֵּן לַכֹּהֵן הַזֶּרֶע וְהַלְחָיִים וְהַקֶּבֶה", ללמד, שהשוחט בהמה טהורה, נותן ממנה לכהן את הזרוע הלחיים והקיבה [בסוף הפרק יתבאר בעזה"י מה הם החלקים הללו], **ודברים אלו נקראים בכל מקום בשם "מתנות"**.

ודין זה, מאחר שאינו מצווה התלויה בארץ, אלא חובת הגוף הוא, הרי זה ככל המצוות שהן חובת הגוף, שנוהגות בין בארץ ובין בחוצה לארץ, בין בזמן שהבית קיים, ובין שלא בזמן הבית.

[בין בבקר ובין בצאן, בין בשוחט הרבה בהמות ובין בשוחט בהמה אחת, כפי שיתבאר בעזה"י בבדף קל"ה].

אבל נוהג הוא רק בבהמות חולין, ולא בבהמות קדשים, מהטעם שיתבאר בעזה"י להלן.

כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשם

בהמת חולין שיש בה מום קבוע, ובא להקדישה לקרבן, מאחר שאינה ראויה לכך, לא חלה עליה קדושת הגוף כקרבן, אלא קדושת דמים בלבד, כקדושת עצים ואבנים של בדק הבית, שניתן לפדותם, ולהוציאם לחולין כנגד מעות.

ולדעת התנא של משנתנו, כל זמן שהבהמה הזו לא נפדית, מועילה קדושת דמים שבה, לפוטרה מן הבכורה, כלומר אם בהמה זו נקבה, וילדה בכור, הרי זה אינו קדוש, [שאין הבכור קדוש, אלא כשנולד מבהמת הדיוט].

אבל אחר שנפדית הבהמה, דינה כחולין גמורים לכל דבר, [ולא כבהמות שהיו קדושות קדושת הגוף לקרבן, ונפדו מחמת מום שנפל בהם אחר הקדשם, שאף אחר שנפדו, אסורות בכמה דברים, כפי שיתבאר בעזה"י להלן].

ולפיכך, בהמה זו שהיה בה מום קודם שהקדישוה, והקדישוה ופדאוה, אלו הדינים הנוהגים בה כחולין:

א. חייבת בבכורה – כלומר אם בהמה זו נקבה, וילדה בכור, הרי זה קדוש כמי שנולד מבהמת חולין גמור.

ב. חייבת במתנות – כלומר השוחט אותה חייב לתת ממנה לכהן זרוע לחיים וקיבה כדין שוחט בהמת חולין.

ג-ד. מותרת בגיזה ועבודה – כדין בהמת חולין גמור.

ה-ו. חלבה וולדה מותרים – ואפילו נתעברה בעודה קדושה קדושת הגוף מאחר שילדה אחר שנפדית הוולד חולין גמור הוא.

ויש כמה דינים הנוהגים בה מחמת מומה קודם פדיונה:

ז. השוחטה בחוץ פטור – ואפילו המום שבה אינו מום המעכבה מלהיקרב אף בדיעבד, כגון שמומה הוא דוקין שבעין, שלדעת רבי עקיבא, אם עלה למזבח קרבן שיש בו מום כזה, אינה יורד.

ח. אינה עושה תמורה – כלומר אם אמרו על בהמת חולין אחרת שתהא תמורת זו אינה נעשית תמורה.

ט. אם מתה נפדית – ואפילו אינה ראויה אלא לאכילת כלבים אינה כקדשי הגוף שאין פודים אותם להאכילם לכלבים אלא נפדית לכל דבר.

י. אינה טעונה העמדה והערכה לפדיונה – ואינה כקדשי הגוף שנפדים על ידי מום שטעונים העמדה והערכה.

כן דין רוב הבהמות שנפל בהם מום קבוע ואחר כך הקדישום. אולם יש יוצאים מן הכלל הזה, ואלו הם בכור בהמה ומעשר בהמה, שאף על פי שקדם המום לקדושה, [כגון שנולד הבכור במומו, ויצא העשירי בעל מום], חלה עליהם קדושה גמורה לכל דבר, [שנאמר בעניין בכור בהמה "אֵד בְּכֹר ... וּבְשָׂרָם יְהִי לָךְ פְּחֹזָה תִּתְּנוּפָה וּכְשֹׁק הִזְמִין לָךְ יְהִיָּה", "וּבְשָׂרָם" לשון רבים, ללמד, שבין תם ובין בעל מום ניתן לכהן. ונאמר בעניין מעשר בהמה, "הַעֲשִׂירִי יְהִי קִדָּשׁ לָהּ. לֹא יִבָּקֵר בֵּין טוֹב לְרַע", ללמד שבין תם ובין בעל מום, העשירי, הרי זה קדוש], אלא שאינם קרבים, אלא נאכלים בלבד בכל מקום, אבל אסורים בשאר דברים.

כל הקדשים שקדם הקדשם למום קבוע

בהמה תמימה בלא מום שהקדישה לקרבן חלה

עליה קדושת הגוף ומעתה אף אם ייפול בה מום קבוע שמחמתו לא תקרב ותצא לפדיון מכל מקום כשתפדה לא תעשה כחולין גמורים אלא חלוקה משאר חולין בדברים הבאים :

א. פטורה מן הבכורה – כלומר, אם בהמה זו נקבה, וילדה בכור, הרי זה אינו קדוש, ואינו כמי שנולד מבהמת חולין שנאמר בעניין קדשים הנפדים מחמת המום "יֹאכְלֶנּוּ כְּצִבִי וְכֹאֲיִל" ללמד שדינם לעניין בכורה כצבי ואיל שוולדם אינו קדוש קדושת בכור.

ב. פטורה מן המתנות – כלומר, השוחט אותה פטור מלתת ממנה לכהן זרוע לחיים וקיבה ואינו כשוחט בהמת חולין, שנאמר בעניין קדשים הנפדים מחמת המום "יֹאכְלֶנּוּ כְּצִבִי וְכֹאֲיִל" ללמד שדינם לעניין מתנות כצבי ואיל, הפטורים מן המתנות.

ג-ד. אסורה בגיזה ועבודה – שנאמר בעניין קדשים הנפדים מחמת המום "תִּזְבַּח" ללמד שאין בהם אלא היתר שחיטה לאכול, אבל אין בהם היתר גיזה ועבודה אחרת.

ה. חלבה אסור – שנאמר בעניין קדשים הנפדים מחמת המום "וְאֶכְלֶתָ בְּשָׂרָהּ", ללמד שאין בהם אלא היתר אכילת בשר, אבל אין בהם היתר חלב.

ו. וולדה אסור – כשנתעברה בעודה קדושה קדושת הגוף, אף שילדה אחר שנפדית, מאחר שנתעבר הוולד בקדושה הרי זה אסור.

ויש כמה דינים הנוהגים בה רק קודם פדיונה :

ז. השוחטה בחוץ חייב – כשהמום שבה אינו מום מעכבה מלהיקרב בדיעבד, כגון שמומה הוא דוקין שבעין, שלדעת רבי עקיבא, אם עלה למזבח קרבן שיש בו מום כזה, אינה יורד, ומשום כך נחשב הקרבן הזה כראוי להיקרב בפנים, שהשוחטו בחוץ, חייב כרת של שחוטי חוץ.

ח. עושה תמורה – שנאמר בעניין תמורה "טוב בָּרַע אוֹ רַע בְּטוֹב ... וְהָיָה הוּא וְתִמְוֶרְתּוֹ יִהְיֶה קִדְּשׁ" ללמד שאף רע כלומר בעל מום עושה תמורה. כלומר אם אמרו על בהמת חולין שתהא תמורת זו בהמת החולין מתקדשת להיות תמורה ובתנאי שהיה מתחילה טוב כלומר כשתחילה כשהוקדש לא היה בו מום [אבל רע מעיקרו אינו עושה תמורה וזה טעם אות ח' בדין הקודם].

ט. מתה מעצמה תקבר – שנאמר בעניין קדשים הנפדים מחמת המום "וְאֶכְלֶתָ", ללמד שאינם נפדים אלא לאכילת אדם, אבל אם מתו מעצמם, ואינם ראויים לאכילת אדם, אינם נפדים להאכילם לכלבים ונקברים. [וטעם נוסף שאינם נפדים כי פדיונם טעון העמדה והערכה ואחר מיתה אי אפשר להעמידם].

י. טעונה העמדה והערכה לפדיונה – שנאמר בעניין קדשים הנפדים מחמת המום, "וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לְפָנֵי הַכֹּהֵן. וְהֶעֱרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רַע כְּפָרְךָ הַכֹּהֵן כּוֹ יִהְיֶה", ללמד, שאינם נפדים אלא בהעמדה והערכה, ואחר מיתה אי אפשר להעמידה.

בבהמת חולין – יש לכהן מתנות

[=זרוע לחיים וקיבה] **ולא חזה ושוק**

השוחט בהמה טהורה של חולין, **נותן ממנה לכהן, את המתנות, זרוע לחיים וקיבה, שנאמר, "וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפֵּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעֵם מֵאֵת זִבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׂוֹר אִם שֶׂה וְנֹתֵן לְכֹהֵן הַזֶּרַע וְהַלְחִיִּים וְהַקֶּבֶה"**.

אבל חזה ושוק אינם ניתנים לכהן מבהמת חולין, [אלא מבהמת קדשים בלבד].

- **מתחילה רצו לומר**, שהיה מקום ללמוד בקל וחומר, שיש לכהנים חזה ושוק אף מבהמת חולין, שכן אם בקדשים הקלים [שאין בהם לכהנים זרוע לחיים וקיבה], יש בהם חזה ושוק לכהנים, [מטעם שיתבאר בעזה"י להלן], קל וחומר לבהמת חולין, החמורה, [שיש בה לכהנים אף זרוע לחיים וקיבה], יהיה בה לכהנים גם חזה ושוק. ולפיכך נאמר, "וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפֵּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעֵם", ללמד, שדווקא האמור בכתוב הזה, כלומר זרוע לחיים וקיבה, הוא משפט הכהנים מבהמות חולין, אבל דברים אחרים אינם ניתנים לכהנים.

- **אולם למסקנה**, דין זה, שאין לכהנים זרוע לחיים וקיבה מבהמת חולין, למד **מסברא**, שכן בעניין חזה ושוק נאמרה תנופה בעזרה, שנאמר בהם "תִּנּוּפָה לְפָנֵי ה'", ואי אפשר לעשות זאת בחזה ושוק של בהמת חולין, כי אסור להכניס חולין לעזרה. [והכתוב "וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפֵּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעֵם", בא ללמד, שדווקא מתנות עצמם ניתנות לכהן, אבל המזיק מתנות כהונה קודם שנתנם לכהן, או שאכלם קודם שנתנם לכהן, אינו חייב לשלם תמורתם כפי שיתבאר בעזה"י להלן].

בבהמת שלמים – יש לכהן

חזה ושוק ולא מתנות

המקריב שלמים, **נותן מהם לכהן, את החזה והשוק, שנאמר, "כִּי אֵת חֲזֵה הַתִּנּוּפָה וְאֵת שׂוֹק הַתִּרּוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֵתוֹן אֹתָם לְאֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**.

אבל מתנות [=זרוע לחיים וקיבה], **אינו ניתנות לכהן** מבהמת קדשים, [אלא מבהמת חולין בלבד], **שנאמר בעניין נתינת חזה ושוק מהשלמים "וְאַתָּן אֹתָם"**, ללמד, **שרק הם ניתנים לכהן מהשלמים, אבל מתנות אינו ניתנות לכהן מהשלמים.**

ולוא הכתוב הזה המלמד שאין לכהנים מתנות [=זרוע לחיים וקיבה] מהשלמים, **היה מקום לומר, שיש ללמוד בקל וחומר, שאם חולין הקלים [שאינו בהן חיוב נתינת חזה ושוק], יש בהם חיוב נתינת מתנות, קל וחומר לשלמים החמורים, [שיש בהם חיוב נתינת חזה ושוק], שיהיה בהם חיוב נתינת מתנות.**

- וקל וחומר זה לא היה למד **מנקבות של חולין**, [שהן קלות מקדשים, בכך שאין בהם חיוב חזה ושוק, ובכל זאת חייבות במתנות, ואם כן קל וחומר לבהמות קדשים חמורות, שחייבות בחזה ושוק, שיהיו חייבות במתנות], כי מצד שני נקבות של חולין חמורות מבהמות קדשים, שכן ולד ראשון של נקבת חולין, קדוש להיות בכור, וולד ראשון של נקבת קדשים, אינו קדוש להיות בכור.

- וכמו כן, קל וחומר זה לא היה למד **מכבשים זכרים של חולין**, [שהם קלים מקדשים, בכך שאין בהם חיוב חזה ושוק, ובכל זאת חייבים במתנות, ואם כן קל וחומר לבהמות קדשים חמורות, שחייבות בחזה ושוק, שיהיו חייבות במתנות], כי מצד שני, כבשים זכרים של חולין, אף שאין בהם חומרא, שיהיה וולדם בכור, כי אין להם וולד, מכל מקום חמורים הם מבהמות קדשים, שכן בחולין יש חיוב ראשית הגז, ובקדשים אין חיוב ראשית הגז. [כמו שיתבאר בעזה"י בפרק הבא].

- וכמו כן, קל וחומר זה לא היה למד **מתיישים זכרים של חולין**, [שהם קלים מקדשים, בכך שאין בהם חיוב חזה ושוק, ובכל זאת חייבים במתנות, ואם כן קל וחומר לבהמות קדשים חמורות, שחייבות בחזה ושוק, שיהיו חייבות במתנות], כי מצד שני תיישים זכרים של חולין, אף שאין בהם חומרא, של ראשית הגז, כי אין להם גז, מכל מקום חמורים הם מבהמות קדשים, שכן בחולין יש חיוב מעשר בהמה, ובקדשים אין חיוב מעשר בהמה, [שנאמר במעשר בהמה "יהיה קדש", להוציא מי שכבר קדוש].

- וכמו כן, קל וחומר זה לא היה למד **מתיישים זכרים זקנים של חולין** שכבר נתעשרו, [שהם קלים מקדשים, בכך שאין בהם חיוב חזה ושוק, ובכל זאת חייבים במתנות, ואם כן קל וחומר לבהמות קדשים חמורות, שחייבות בחזה ושוק, שיהיו חייבות במתנות], כי מצד שני תיישים זכרים של חולין, אף שאין בהם חומרא, של חיוב מעשר, כי כבר נתעשרו, מכל מקום חמורים הם מבהמות קדשים, שכן בהמות אלו של חולין נתעשרו פעם אחת, ובהמות קדשים לא נתעשרו כלל.

- **אבל יש ללמוד קל וחומר זה מתיישים של חולין, שפטורים ממעשר לגמרי, כגון לקוח,** [שפטור ממעשר בהמה, כגון אם קנה עשרה טלאים מן השוק, פטור מלעשר, שנאמר "בקרד וצאנד" ולא מה שאתה קונה], **וכגון יתום,** [שמתה אמו בשעת לידה, שפטור ממעשר, שכן נתבאר בדף ל"ח, שבהמות אלו אינן ראויות להיות קדושות, והוא הדין שאינן ראויות למעשר, כמבואר במסכת בכורות], **ומאלו יש ללמוד בקל וחומר, שאם אלו שהם קלים מקדשים, בכך שאין בהם חיוב חזה ושוק, בכל זאת הם חייבים במתנות, קל וחומר לבהמות קדשים חמורות, שחייבות בחזה ושוק, שיהיו חייבות במתנות.** [ורק משום שנאמר "וְאַתָּן אֹתָם", למדנו, שאין ללמוד קל וחומר זה].

המזיק מתנות כהונה או שאכלם

לדעת רב חסדא, [וכן פסק מרימר בדף קל"א], מי שהזיק מתנות כהונה [כגון ששרפם] **קודם שניתנו לכהן, או שאכלם בעצמו קודם שניתנו לכהן, פטור מלשלם לכהן מה שהפסידו, ודין זה למד ממקרא ומסברא.**

ממקרא – **שנאמר בעניין חיוב מתנות** [זרוע לחיים וקיבה], **"וְזֶה יְהִי מִשְׁפֵּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעַם מֵאֵת זִבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׂוֹר אִם שָׂה וְנָתַן לְכֹהֵן הַזֶּרֶע וְהִלְחִיִּים וְהִקְבָּה"**, ללמד **שדווקא הזרוע והלחיים והקיבה עצמם ניתנים לכהן, אבל אם נאכלו או נאבדו, אין חיוב לתת תמורתם לכהן.**

ומסברא – **שכן מתנות אלו הן ממון שאין לו תובעים, שכן כל כהן שיתבע אותם, יכול זה לומר לו, לכהן אחר אתן, ולא לך.** [ומכל מקום, מהמשך הסוגיה נראה, שמידת חסידות היא, לשלם מה שהזיק].

איזה כהן ראוי לקבל את המתנות

לדברי רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, אין נותנים מתנות כהונה לכהן עם הארץ, **אלא לכהנים המחזיקים בתורת ה'**, שנאמר בדברי הימים, **"וַיֹּאמֶר [יהושפט] לָעַם לְיוֹשִׁבֵי יְרוּשָׁלַם לָתֵת מִנֵּת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּים לְמַעַן יִחְזְקוּ בְּתוֹרַת ה'"**, כלומר מתנות כהונה ולווייה ניתנים לכהנים וללוויים שיחזיקו בתורת ה', כלומר שילמדו בה, ואינן ניתנות לעמי הארץ שאינם

וכפי שביארו את הברייתא למסקנה, דעת הברייתא, שלזה רמז הכתוב, כשקרא את המתנות בשם משפט, "וְזָה יְהִי מְשַׁפֵּט הַכֹּהֲנִים", ללמד, שחלוקת המתנות תהא כמו דין, כלומר על פי דינים, שהם מלמדים, למי לתת ולמי אין לתת. [אבל אין כוונת הכתוב שהמתנות מגיעות לכהנים במשפט, ויכולים לתבוע אותן מהבעלים, כי באמת המתנות הן ממון שאין לו תובעים, כפי שנתבאר לעיל].

מתנות שלא הורמו

לדעת רבי יהודה בן בתירא, יש אופן, שבו הכהן זוכה במתנות אף קודם הרמתם מן הבהמה, ומעתה הלוקח ממנו נידון כגזלן, וחייב להשיב לו, והוא, כשכל הבהמה מונחת אצל הכהן.

שלדעת רבי יהודה, מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין, ומאחר שנכנסו המתנות לרשות הכהן, זכה בהם הכהן, אף בעודם בתוך הבהמה כאילו כבר הורמו ממנה, ומונחות בפני עצמן ברשותו.

ועל דבר זה נאמר במתנות, "וְזָה יְהִי מְשַׁפֵּט הַכֹּהֲנִים", ללמד, שפעמים הכהן זוכה במתנות במשפט, אף קודם הרמתם מהבהמה, ואם לקחום ממנו, תובע את הגזלן, ומוציא אותם ממנו בדין.

ודווקא מתנות שניתנות לכל הכהנים בשווה דינם כן, והכהן זוכה בהם אף קודם הרמתם מהבהמה, כאילו הורמו כבר ממנה, אבל חזיה ושוק, שאינם ניתנים לכל הכהנים, אלא לבית אב של אותו יום, אינן כן, ואין הכהן זוכה בהם בעודם בבהמה, אלא כשהורמו מהבהמה וניתנו לו, שנאמר בעניין "וְזָה", ללמד שדווקא במתנות נאמר הדין הזה, ולא בחזיה ושוק.

בעל הבית עשיר שהלך בדרך בלא מזונות

מתנות עניים, כגון לקט שכחה ופאה, ניתנות לעניים ולא לעשירים, אולם עשיר שהלך בדרך, ואין בידו ממון ומזונות, רשאי ליטול מתנות עניים, כי מאחר שעתה אין לו במה להתקיים הרי הוא נידון כעני.

לדעת רבי אליעזר – אף שהותר לו ליטול מתנות עניים בעודו בדרך, כשיגיע לביתו, עליו להחזיר לעניים מה שאכל.

ולדעת חכמים – מאחר שבשעה שאכל מתנות עניים, בהיתר אכל, אינו צריך לשלם. [ולדברי רב חסדא, רק באופן הזה שמתחילה אכל בהיתר, הוא פטור לגמרי, אבל עשיר גמור שאכל מתנות עניים, שתחילת אכילתו באיסור היא, אף שמעיקר הדין גם כן פטור מלשלם להם, כמזיק מתנות כהונה, שהוא פטור מלשלם, כי המתנות הן ממון שאין לו תובעים, מכל מקום מידת חסידות היא, לשלם לעניים מה שהפסידם].

האוכל מתנות כהנים קודם שזכו בהן

מי שאכל טבלו, [שהיה ראוי לתת ממנו תרומות ומעשרות], וכן לוי שאכל מעשר ראשון שלו בטבלו, [כלומר קודם שהפריש ממנו תרומת מעשר הראויה להינתן לכהן], פטורים מלשלם לכהן מה שהפסידוהו, שנאמר, "וְלֹא יִחְלְלוּ אֶת קִדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר יְרִימוּ לָהֶּ", ללמד, שאין הכתוב מדבר אלא בקדשים שכבר הורמו, וזכו בהם המקבלים, [ולדעת האומרים, שמתנות שלא הורמו דינם כמי שהורמו, בכלל דין זה, כשנכנסו הטבלים לרשות הכהן, שאז נחשבים כבר כמי שהורמו, וזכה בהן, והאוכל אותם מפסיד ממון כהן].

דף קל"א

נטלו בית המלך את גורנו

מי שנטלו בית המלך את תבואתו מן הגורן בעודה טבל קודם שהפריש ממנה תרומות ומעשרות.

אם נטלו ממנו באנפרות, [כלומר על חנם שלא היה חייב להם דבר] – אינו צריך להפריש תרומות ומעשרות מטבל שלו שבידם.

אבל אם נטלו ממנו מחמת חוב שיש לו – יש לו להפריש תרומות ומעשרות מתבואה שבידו על התבואה שנטלו ממנו, כי מאחר שהחוב מוטל עליו, כשגובים ממנו טבל שיש בו חלק הראוי להיות תרומה לכהנים, נמצא פורע חובו בתרומה של כהנים, ולכן עליו להפריש תרומות ומעשרות על אותו טבל, שיהיה כולו חולין, ונמצא משלם חובו בחולין שלו בלבד.

קניית בשר עם מתנות כהונה מהטבח

המוכר בני מעיים של בהמה בכך וכך, הקונה נוטל מתוכה את הקיבה, ונותן לכהן, ואינו יכול לפחות למוכר מהדמים שקצב, כנגד הקיבה שהיה צריך לתת לכהן, כי כשקנה בני מעיים, ידע שהקיבה בתוכם, וקנה אותם על דעת כן, שיתן מהם את הקיבה לכהן.

אבל המוכר בשר במשקל, ליטרא בשר בכך וכך, והיה בתוך הבשר מתנות, הקונה נותן את המתנות לכהן, ופוחת למוכר מהדמים שקצב, כנגד המתנות שנותן לכהן, כי המתנות אינן של המוכר, ואינו יכול למוכרם לקונה.

תשעה נכסי כהן

< לפי גרסת הגמרא לפנינו, נמנו בברייתא תשעה דברים, שכולם מתנות כהונה, ודינם כנכסי כהן לכל דבר, [כפי שיתבאר בעזה"י להלן], ואלו הם:

(א) תרומה. (ב) ותרומת מעשר. (ג) וחלה. (ד) ראשית הגז. (ה) מתנות. (ו) הדמאי. (ז) הבכורים. (ח-ט) הקרן והחומש [הגזול את חבירו, ונשבע לו בשקר שאינו חייב לו, חייב לשלם לו קרן וחומש ואם מת הגזול משלם ליורשיו ואם הגזול הוא גר ומת בלא יורשים על זה נאמר, "וְאִם אֵין לְאִישׁ [הגזול] גֹּאֵל לְהָשִׁיב הָאֶשֶׁם אֵלָיו הָאֶשֶׁם [זה הקרן] המושב [זה החומש] לְהִ' לְפָנָיו..."].

< ורש"י כתב, שבאמת יש חמישה עשר דברים שהם מתנות כהונה שדינם כנכסי כהן לכל דבר, אלא שניתן למנות כמה מהם יחד, כך שיחשבו כתשעה דברים, ואלו הם:

[1] (א) התרומה. (ב) ותרומת מעשר. (ג) ותרומת מעשר של דמאי. (ד) והחלה. [2] (ה) בכורים. [3] (ו) ראשית הגז. [4] (ז) מתנות של חולין [=זרוע לחיים וקבה]. [5] (ח) מתנות של קדשים. [6] (ט-י) הקרן והחומש של גזל הגר. [7] (יא) שדה אחוזה. [8] (יב) שדה חרמים. [9] (יג) בכור בעל מום. (יד) פדיון הבן. (טו) פדיון פטר חמור.

< ובפירוש רבינו חננאל גורס שבעה דברים שהם נכסי כהן.

ומכל מקום, כל הדברים הללו, אחר שבאו ליד כהן, הרי הם כשאר נכסיו לכל דבר, וקונה בהם עבדים וקרקעות ובהמה טמאה, ומשלם בהם חובותיו, בין למלווה ובין לכתובה, וקונה בהם ספר תורה.

האם בן לוי חייב לתת את המתנות

[=זרוע לחיים וקיבה] מבהמתו לכהן

בעניין חיוב המתנות נאמר, "וְזֶה יְהִי מִשְׁפַּט הַפְּהָגִים מֵאֵת הָעַם מֵאֵת זִבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׁוֹר אִם שֶׂה וְנָתַן לַפֶּהַן הַזֶּרֶעַ וְהַלְחָיִים וְהַקֶּבֶה", ומכאן למדנו, שחיוב המתנות מוטל על מי שקרוי "העם", אבל כל מי שאינו בכלל "העם" אינו חייב במתנות.

ונחלקו תנאים, האם שבט לוי קרוי "עם", והוא בכלל חיוב מתנות לכהן, או שאינו קרוי "עם", ופטור מנתינת המתנות לכהן.

< התנא האומר ששבט לוי אינו קרוי "עם", הוא הדורש את הכתוב האמור בעניין עבודת פר ושעיר הפנימיים של יום הכיפורים, המכפרים על טומאת מקדש וקדשיו, "וְכִפֵּר אֶת מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר וְעַל הַפְּהָגִים וְעַל כָּל עֵם הַקֶּהֶל יְכַפֵּר", כך:

"וְכִפֵּר אֶת מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ" – זה לפני ולפנים, כלומר עבודה זו מכפרת על טומאה שארעה בעבודה שלפני ולפנים.

"וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד" – זה היכל, כלומר עבודה זו מכפרת גם על טומאה שארעה בעבודה שבהיכל.

"וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ" – כמשמעו, כלומר עבודה זו מכפרת גם על טומאה שארעה בעבודת מזבח החיצון, [בלא חיוב של טומאת מקדש, כגון נטמא במקדש, ויצא מיד בלא לשהות ובדרכו עבד עבודה במזבח, שאין כאן טומאת מקדש].

"יְכַפֵּר" – אלו עזרות, כלומר עבודה זו מכפרת גם על מי שבשגגה נכנסו בטומאה לעזרה.

"וְעַל הַפְּהָגִים" – כמשמעו, כלומר כפרות אלו האמורות כאן מכפרות על הכהנים.

"וְעַל כָּל עֵם הַקֶּהֶל" – אלו ישראל, כלומר כפרות אלו האמורות כאן מכפרות גם על ישראל ולויים בכללם.

"יְכַפֵּר" – אלו עבדים כנענים, כלומר כפרות אלו האמורות כאן, מכפרות גם על עבדים כנענים.

ומאחר שלדעת התנא הזה לויים אינם קרויים עם, אינם בכלל הכתוב, "וְזֶה יְהִי מִשְׁפַּט הַפְּהָגִים מֵאֵת הָעַם...)", ופטורים הם מנתינת המתנות לכהן.

< והתנא האומר ששבט לוי קרוי "עם", הוא הדורש את סיום הכתוב הנ"ל, כך:

"וְעַל כָּל עֵם הַקֶּהֶל" – אלו ישראל, כלומר כפרות אלו האמורות כאן מכפרות גם על ישראל ולויים בכללם.

"יְכַפֵּר" – אלו עבדים כנענים, כלומר כפרות אלו האמורות כאן, מכפרות גם על עבדים כנענים.

ומאחר שלדעת התנא הזה, גם לויים קרויים עם, הם בכלל הכתוב, "וְזֶה יְהִי מִשְׁפַּט הַפְּהָגִים מֵאֵת הָעַם...)", וחייבים הם בנתינת המתנות לכהן.

< ורב נסתפק כמי ההלכה, ומאחר שיש ספק בדבר, היה פוטר את הלויים מלתת את

המתנות לכהן, כי בכל ספק ממון, מעמידים את הממון ביד המוחזק, והמוציא מחבירו עליו הראיה. [ודרש מרימר שהלכה כדברי רב].

וכשארע שכן לוי חטף מתנות שהולכום תינוקות לכהן, אמר על כך רב, לא דיו שאין אנו מוציאים את מתנותיו מידו, [ואין אנו מחמירים עליו כדעת התנא האומר שלוי קרוי עם], אלא שמעיז כל כך, והולך וחוטף מתנות של אחרים.

ארבע מתנות עניים נוהגות בכרם עצמו

א. פרט.

ענבים הנושרים מיד הבוצר בשעת הבצירה קרויים פרט, והוא ניתן לעניים, שנאמר, "וְכַרְמֶךָ לֹא תַעֲזֹב וּפְרֹט כְּרַמְּךָ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם".

ב. עוללות.

אשכול שאין לה לא כתף ולא נטף קרויה עוללת, והיא ניתנת לכהנים שנאמר, "וְכַרְמֶךָ לֹא תַעֲזֹב וּפְרֹט כְּרַמְּךָ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם".

ג. שכחה.

מה שהבוצר שוכח אחריו, ניתן לעניים, שנאמר, "כִּי תִבְצֹר כְּרַמְּךָ לֹא תַעֲזֹב אֶתְּרִיף לִגְר לְיָתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה יִהְיֶה", וביאר רבי לוי ש"אַתְּרִיף" הם הדברים שאדם שוכח אחריו כשעובר אותם, ואסרה תורה לחזור לקחתם.

ד. פאה.

הבוצר מחויב להניח בסוף הבצירה מעט בלא לבצור, עבור העניים, שנאמר בזית "כִּי תַחַבֵּט זֵיתֶךָ לֹא תִפָּאַר אֶתְּרִיף לִגְר לְיָתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה יִהְיֶה", וביאר תנא דבי רבי ישמעאל, שהכוונה לכך שאסור ליטול כל תפארתו של האילן ממנו, ויש להניח בו מעט לעניים, ומתוך שנאמר בכתוב ההוא "אַתְּרִיף", וגם בכתוב בעניין הכרם נאמר "אַתְּרִיף", יש ללמוד בגזרה שווה, שכשם שיש להניח פאה לזית, כך יש להניח פאה לגפן.

- וכל המתנות הללו, אין בהם טובת הנאה לבעלים, כלומר אין הבעלים נותנים אותם למי שירצו, אלא מניחים אותם בכרם, והעניים באים ולוקחים, וכל הקודם זוכה, שנאמר בעוללות ופרט, "לְעָנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם", כלומר תניח לפניהם והם יקחו מעצמם, וכעין זה נאמר בעניין שכחה ופאה, "לִגְר לְיָתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה יִהְיֶה", כלומר יהיה מעצמו, שיקחו בעצמם, ולא אתה נותן להם.

- וכל המתנות הללו, אפילו עני שבישראל מחויב בהם, שנאמר, "לֹא תִלְקֹט לְעָנִי", כלומר לעני אני מזהיר זאת שלא ילקט.

שלוש מתנות עניים נוהגות בתבואה שבשדה

א. לקט.

שבולים הנושרים מיד הקוצר בשעת הקצירה קרויים לקט, והוא ניתן לעניים, שנאמר, "וַיִּבְקְצְרְכֶם אֶת קְצִיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקִצְרְךָ וְלִקְט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם".

ב. שכחה.

מה שהקוצר שוכח אחריו, ניתן לעניים, שנאמר, "כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ בְּשֵׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ לֵאמֹר בְּשֵׂדֶךָ לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לִגְר לְיָתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה יִהְיֶה לְמַעַן יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה דְדִידֶךָ".

ג. פאה.

הקוצר מחויב להניח בסוף השדה מעט בלא לקצור, עבור העניים, שנאמר "וַיִּבְקְצְרְכֶם אֶת קְצִיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקִצְרְךָ וְלִקְט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם".

- וכל המתנות הללו, אין בהם טובת הנאה לבעלים, כלומר אין הבעלים נותנים אותם למי שירצו, אלא מניחים אותם בשדה, והעניים באים ולוקחים, וכל הקודם זוכה, שנאמר בלקט, "לְעָנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם", כלומר תניח לפניהם והם יקחו מעצמם, וכעין זה נאמר בעניין שכחה ופאה, "לִגְר לְיָתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה יִהְיֶה", כלומר יהיה מעצמו, שיקחו בעצמם, ולא אתה נותן להם.

- וכל המתנות הללו, אפילו עני שבישראל מחויב בהם, שנאמר, "לֹא תִלְקֹט לְעָנִי", כלומר לעני אני מזהיר זאת שלא ילקט.

שתי מתנות עניים נוהגות באילן עצמו

א. שכחה.

מה שקוטף שוכח אחריו, ניתן לעניים, שנאמר, "כִּי תַחַבֵּט זֵיתֶךָ לֹא תִפָּאַר אֶתְּרִיף לִגְר לְיָתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה יִהְיֶה", וביאר רבי לוי, ש"אַתְּרִיף" הם הדברים שאדם שוכח אחריו כשעובר אותם, ואסרה תורה לחזור לקחתם.

ב. פאה.

הקוטף מחויב להניח בסוף האילן מעט בלא לקטוף, עבור העניים, שנאמר "כִּי תַחַבֵּט זֵיתֶךָ לֹא תִפָּאַר אֶתְּרִיף לִגְר לְיָתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה יִהְיֶה", וביאר תנא דבי רבי ישמעאל, שהכוונה לכך שאסור ליטול כל תפארתו של האילן ממנו, ויש להניח בו מעט לעניים

- וכל המתנות הללו, אין בהם טובת הנאה לבעלים, כלומר אין הבעלים נותנים אותם למי שירצו, אלא מניחים אותם באילן, והעניינים באים ולוקחים, וכל הקודם זוכה, שנאמר בלקט, "לְעֵנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֶתְּךָ", כלומר תניח לפניהם והם יקחו מעצמם, וכעין זה נאמר בעניין שכחה ופאה, "לַגֵּר לְיָתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה יִהְיֶה", כלומר יהיה מעצמו, שיקחו בעצמם, ולא אתה נותן להם.

- וכל המתנות הללו, אפילו עני שבישראל מחויב בהם, שנאמר, "לא תִלְקֹט לְעֵנִי", כלומר לעני אני מזהיר זאת שלא ילקט.

מעשר עני המופרש מהתבואה

נאמר, "כִּי תִכְלֶה לְעֹשֶׂר אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבִיאֹתָיִךְ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שָׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנִתְּתָה לְלוֹי לַגֵּר לְיָתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה וְאָכְלוּ בְּשַׁעְרֶיךָ וְשָׂבְעוּ", למדנו, שבשנה שלישית [ובשנה שישית], יש מעשר הניתן לעניים, [תחת מעשר שני של שאר שנים שהבעלים אוכלים בעצמם בירושלים].

- ומעשר זה, מאחר שנאמר בו "וְנִתְּתָה", הבעלים נותנים אותו לאיזה עני שירצו, ויש להם בו טובת הנאה, [שמותר להם לקבל מקרובו של עני דבר מועט, כדי שיתנו את המעשר לאותו עני].

- ולמדו בגזרה שווה "לַגֵּר" "לַגֵּר", שכשם שהעני מחויב להניח לקט שלו לעניים אחרים, כך הוא מחויב לתת מעשר עני שלו לעניים אחרים, ואינו רשאי לעכב את מעשרותיו לעצמו.

שאר מתנות כהונה

👉 **בברייתא אחת מבואר, ששאר מתנות כהונה, כגון הזרוע והלחיים והקיבה, אין מוציאים אותם, לא מכהן לכהן, [אלא הכהן מעכבם לעצמו], ולא מלוי ללוי, [שאינם ניתנים ללוי אלא לכהן].**

< ומשמעות הברייתא, שהלוי חייב במתנות, הזרוע והלחיים והקיבה, ונותנם לכהן, [והרי זה כדעת האומרים שלוי קרוי "עם", והוא בכלל הכתוב, "וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעַם מֵאֵת זִבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׂוֹר אִם שָׂה וְנִתְּן לַכֹּהֵן הַזֶּרַע וְהַלְחָיִים וְהַקֶּבֶה"].

< אולם דחו זאת והעמידו את הברייתא במתנות כהונה אחרות כעין זרוע לחיים וקיבה, אבל לא זרוע לחיים וקיבה עצמם, ואותם מתנות, הלוי מחויב לתת לכהן.

- מתחילה רצו לומר, שהכוונה למעשר ראשון, וכדעת רבי אלעזר בן עזריה, האומר, שמדין תורה, מעשר ראשון ניתן גם לכהנים וגם ללוויים, ואחר שקנס עזרא את הלוויים, הוא ניתן רק לכהנים ולא ללוויים. [אבל לדעת רבי עקיבא, מדין תורה, מעשר ראשון ניתן רק ללוויים, ואחר שקנס עזרא, הוא ניתן גם לכהנים, ואם כן אי אפשר להעמיד זאת כדעתו, כי מעשר ראשון לעולם ניתן גם ללוי, וודאי שאינו מחויב לתתו לכהן].

אולם דחו זאת, כי גם לדעת רבי אלעזר בן עזריה לא קנס עזרא את הלוויים אלא שלא יקבלו מעשר ראשון מאחרים אבל את שלהם אינם מחויבים לתת לכהן אלא משאירים לעצמם.

- ולמסקנה אמרו שהכוונה לראשית הגז, שהלוי מחויב לתת לכהן [כמו ישראל].

👉 **ובברייתא אחרת מבואר, ששאר מתנות כהונה שאין בהם קדושה, [כלומר שמותרים באכילה לזרים], כגון זרוע לחיים וקיבה, אין מוציאים מהלוויים לתת לכהנים.**

< ומשמעות הברייתא, שהלוי פטור מן המתנות, הזרוע והלחיים והקיבה, ואינו נותנם לכהן, [והרי זה כדעת האומרים שלוי אינו קרוי "עם", ואינו בכלל הכתוב, "וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעַם מֵאֵת זִבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׂוֹר אִם שָׂה וְנִתְּן לַכֹּהֵן הַזֶּרַע וְהַלְחָיִים וְהַקֶּבֶה"].

< אולם דחו זאת והעמידו את הברייתא במתנות כהונה אחרות כעין זרוע לחיים וקיבה, אבל לא זרוע לחיים וקיבה עצמם, והם מעשר ראשון, שהלוי פטור מלתת אותו לכהן, ואפילו לדעת רבי אלעזר בן עזריה, האומר שעזרא קנס את הלוויים שלא יקבלו מעשר ראשון כלל, מכל מקום מודה הוא, שלא קנס עזרא את הלוויים אלא שלא יקבלו מעשר ראשון מאחרים, אבל את שלהם אינם מחויבים לתת לכהן, אלא משאירים לעצמם.

מתנות כהונה שאסורים לזרים

כל מתנות כהונה שיש בהם קדושה, ואסורים לזרים, כגון תרומה, ותרומת מעשר, וחלה, גם הלוויים מחויבים לתת אותם לכהנים.

השוחט בהמה לגוי, פטור מן המתנות.